

ÚJ KELET

FÜGGETLEN HETILAP - ALAPÍTÓ FŐSZERKESZTŐ: DR. MARTON ERNŐ ז"ל

24 oldal ■ 12.00 sekel, Eiláton 10,50 sekel ■ 20603. szám ■ 2015. április 30. csütörtök ■ 5775. ijar 11.

KRITIKUS SZAKASZÁBAN A KOALÍCIÓS ALKUDOZÁS

A kormány bemutatkozása talán a jövő héten

Hírek szerint előrelépés történt a Likud és a Kulánu pártok, illetve Netanjáhu és Kahlon között vasárnap lezajlott koalíciós megbeszéléseken, ám kedd estig a tárgyaló felek csak "jelentős előrehaladásról" tettek említést.

Benjamin Netanjáhu kedd estig nem adott végleges választ a kormányalakítással kapcsolatos kérdésekre, egyebek között a Bájit hájehudi párt vezetőjének, Naftali Bennetnek a közoktatási minisztérium vezetésére vonatkozó igényére, mint a csatlakozás feltételére.

Netanjáhu nem egyszerű döntés előtt áll, miután ugyanezt a tárcát a Likud párt egyik vezető embere, Gilád Erdan is magának kéri.

Erdán elégedetlenségét fejezte ki, amiért a választások nyertesének, a 30 mandátumot elért Likudnak végül csak morzsák maradnak a hatalomból.

A Likud pártban emiatt általános a felzúdulás, miután a legfontosabb minisztériumokat Netanjáhu,

úgymond, "kiárusította" a leendő koalíciós partnereknek, csatlakozásuk fejében.

A kormánypárt hírek szerint már bánja a Mose Kahlonnal szemben tanúsított "nagyvonalúságot", azaz a pénzügyminisztérium odaigérését a Kulánu pártnak.

A Bájit hájehudi vezetője, Naftali Bennett csak abban az esetben hajlandó tovább folytatni a koalíciós tárgyalásokat, ha pozitív választ kapnak a Likudtól a nemzeti-vallásos párt három csatlakozási feltételére, amelyek a kormányzati reform, a jeruzsálemi építkezések folytatása, és a vallási szolgáltatások, amelyeket a Bájit hájehudi magának akar. Bennett a közoktatási minisztérium várományosa.

Keddi jelentések szerint nehézségek merültek fel a Jáhádut háTorá párttal folytatott tárgyalások során is, miután annak vezetője, Jákov Litzmann követeli a gyermekek utáni segély összegének a visszaállítását a Jáir Lapid pénzügyminisztérium előtti, 2013-as szintre, ráadásul 2015. januárig terjedő visszamenőleges hatállyal. A Likud ezzel szemben csak az új kormány hivatalba lépésétől számítva hajlandó bármilyen változtatást eszközölni. Szó van ugyanakkor a 18 év alatti gyermekek és serdülők ingyenes fogkezeléséről.

Árje Deri a keleti ortodox SASZ part csatlakozása fejében az alapvető élelmiszerek értéktöbblet-adójának (máám) az eltörlését követelte, hogy, úgymond, kétféle szegénysorsú izraeli állampolgár mindennapi gondján segítsen.

A Likud tárgyaló csapata ezt a követelést a különböző kereskedelmi szabályok és szerződések miatt kivihetetlennek nevezte, viszont ígéretet tettek alternatív megoldások bevezetésére az alacsony jövedelműek számára.

Jáir Lapid üzenetet intézett Mose Kahlonhoz, hogy ha komolyan veszi saját, a

Bennett és Netanjáhu - nehéz menetek

választóinak tett ígéretét, nem fog hozzájárulni ahhoz, hogy a miniszterek száma meghaladja a 18-at, és a miniszterhelyettesek számát is a föltétlenül szükséges minimumra korlátozzák.

Lapid emlékeztetett rá, hogy a koalíciós követelések miatt felduzzasztott miniszteri és miniszterhelyettesi állások és irodák a költségvetésből százmilliókat vesznek el, amit a Kahlon által választóinak ígért megemelt népjóléti, oktatási és egészségügyi kiadásokra lehetne fordítani.

A Kol Jiszráél, az Izraeli Rádió politikai hírgyűjtője szerint a Likud az utolsó pillanatban egy

olyan törvénycikkelyt kíván beemlíteni a koalíciós megállapodásba, amely a közismerten Likud-közelben „Jiszráél hájom” ingyenujság érdekeit védi. Mint emlékeztetes, ez a lap olyannyira konzervensen képviselte a Likud álláspontját a választások idején, hogy az utca embere „Bibiton”-nak nevezi (Netanjáhu „Bibi” becenevéből és a héber „iton”, azaz újság szóból).

Kormánykörökből származó értesülések szerint a nehézségek ellenére a jövő héten felállhat egy 16 minisztériumból álló kormány, amelyet később több miniszterrel és miniszterhelyetessel bővítenek.

Halmos László

EHETI LAPSZÁMUNKBÓL:

- * Földrengés Nepálban (3. oldal)
- * A vér nem válik vízzé (4. oldal)
- * Bárányok és farkasok (7. oldal)
- * Nemzetközi nőegylet alakult (8. oldal)
- * Véleményt nyilvánítani (10. oldal)
- * A tapintat hiánya (11. oldal)
- * A nők növekvő szerepéről (12. oldal)
- * Hétköznapi történet (13. oldal)
- * Ikonikus európai épületek arab kézen (18. oldal)
- * Zöldségleves variációk (21. oldal)

**HIRDETÉS ÉS ELŐFIZETÉS
ÜGYEKBE HÍVJA
GEORG EDRI
A 050/534-5041-ES TELEFONSZÁMON.**

18

FORRÓSODIK AZ ÉSZAKI HATÁR

A Légierő rakétakilövő állásokat bombázott Szíriában

Az Al Dzsezíra hírtelevízió és más arab hírforrások szerint a Légierő hétfőre virradó éjjel támadásokat hajtott végre Szíriában, a libanoni határ közelében. A támadás célpontjai a Hezbollah és az Aszad-kormány hadseregeinek a rakétakilövő állásai voltak, amelyek SCUD rakétákkal vannak felszerelve. A Hezbollah-hoz közeli libanoni Al-Meidin televízió szerint a bombázásnak áldozatai voltak.

Néhány napon belül harmadszor közölnek Izraelnek tulajdonított támadásról szóló hírt szíriai területen, amelyhez Izrael hivatalosan nem fűz kommentárt. Izraeli értékelések szerint ugyanakkor lehetséges, hogy egy vagy több támadást az Aszad-rendszerrel szemben álló felkelők hajtottak végre.

Vasárnap este a Golán fennsík északi részén a határőrség megfigyelő őrállásában négy sze-

mélyre lettek figyelmesek, amint a határkerítés mellett pokolgépet igyekeztek elrejtetni. A Légierő drónja – pilóta nélküli automata mini-repülője – percekben belül a helyszín fölé érkezett, és a fedélzetén lévő automata fegyverekkel mind a négy terroristát megölte.

E hely közelében tavaly is elhelyeztek pokolgépet, amelyet a határőrség járőröző gépkocsija közeledtével távirányítással felrobbantottak. Akkor négy katona súlyosan megsebesült.

Izrael három évvel ezelőtt 110 kilométer hosszú biztonsági kerítést létesített a szíriai határvonal mentén, hogy megakadályozza a beszivárgást izraeli területre.

Az Al Dzsezíra arab hírtelevízió értesülése szerint az Izraeli Légierő vadászgépei szombat virradó éjjel Szíriában, a libanoni határ és Damaszkusz között, a Kalamun hegység-

ben egy légibázison raktárakat támadtak, ahol nagy hatótávolságú rakétákat tárolnak.

Az Al Arabija hírtelevízió szerint Izrael múlt szerdán is végrehajtott egy légitámadást szíriai területen, amelynek egy halott áldozata volt. A híreket Izrael nem erősítette meg és nem cáfolta.

Az Irán által a libanoni siita Hezbollah szervezetnek szállított rakéták szíriai területen át jutnak el Libanonba, és, miután azokat egyértelműen és kizárólag Izrael ellen szándékoznak használni, a támadás oka és célja is egyértelmű.

Izrael a múltban már több ízben semmisített meg a Hezbollahnak szánt harci eszközöket szíriai területen.

Halmos László

PALESZTIN TERRORHULLÁM A HÉTVÉGÉN

Szombat este Kelet-Jeruzsálemben palesztin-arab gépkocsivezető hajtott határrendőrök közé. Sira Klein húszéves határrendőr nő súlyos töréseket szenvedett a medencecsontján és végtagjain, két másik könnyebben megsebesült. A tettes elmenekült.

Ugyancsak szombaton Hebronban, a Máchpelá-templom előtt arab terrorista kést szúrt egy szolgálatos határrendőrbe. A rendőr könnyebben megsebesült, de há-

rította a támadást. Társai agyonlőtték a támadót, Assad al-Salayma 20 éves palesztint.

Pénteken este a kelet-jeruzsálemi A-Zaim ellenőrzőponton egy 16 éves arab próbált leszúrni egy határrendőrnőt. Az ellenőrzőpont rendőrei agyonlőtték a támadót. A rendőrnő nem sérült meg.

Hosszú idő óta először palesztinok rakétát lőttek ki izraeli területre a Gázai övezetből, miközben Izraelben a függetlenség napját ünnepelték. Az

izraeli hadsereg válaszul a Hamász radikális palesztin szervezet egyik támaszpontját lőtte tüzérségi aknákkal. Sebesülésről nem érkezett közlés.

A Hamász irányította Gázai övezetből idén eddig még nem lőttek ki rakétát Izrael felé. A korábbi években lövedékek ezreit indították izraeli területre, de a Hamász elleni tavaly nyári izraeli hadművelet óta ez a tevékenység gyakorlatilag leállt.

A palesztin lövedék a helyszíni közlések szerint nem okozott kárt, és

nem sebesített meg senkit. Helyi lakosok mindazonáltal arról számoltak be, hogy robbanásokat hallottak. A határövezetben figyelmeztető szirénák szólaltak meg, a rakéta maradványait éjszaka izraeli katonák keresték.

Az izraeli hadsereg megtorlásul két tüzérségi lövedéket lőtt ki egy támaszpontra, amelyet a Hamász fegyveresei kiképzésre használnak. Palesztin közlés szerint ott sem történt sebesülés.

Halmos László

A Szentszék szót emelt a közel-keleti konfliktusok megoldásáért

A Közel-Keletről és a palesztin kérdéstről tárgyalt április 21-én, kedden az ENSZ Biztonsági Tanácsa. A megbeszélésen felszólalt a Szentszék állandó ENSZ-megfigyelője, Bernardito Auza érsek – tájékoztat a Vatikáni Rádió.

Auza érsek a Szentszék aggodalmának adott hangot az izraeli-palesztin tárgyalások előrehaladásának teljes hiánya miatt. Izraelnek jogos aggodalma saját biztonságának megteremtése, de az nem a szomszédaitól való elszigetelődés által valósulhat meg, hanem a palesztinokkal tárgyalásos úton megteremtett békén keresztül. Ezt támogatja a Vatikán és általánosságban a nemzetközi közösség. A Szentszék felelősségteljes és konkrét tárgyalásokra hívja a feleket a békefolyamat felélénkítése érdekében.

A Szentszék arra buzdítja a libanoni vezetőket, hogy találjanak megoldást a múlt év májusa óta üresen álló elnöki poszt betöltésére. Ez az intézményes űr ugyanis még sérülékenyebbé teszi az országot a közel-keleti helyzet tükrében. A szíriai konfliktus kapcsán a Szentszék elítéli az alapvető infrastruktúra megkülönböztetés nélküli elpusztítását, a víz- és áramszolgáltatás, a kórházak és iskolák tönkretételét, ezáltal is a polgári lakosság szenvedésének növelését. A nemzetközi közösség előzze meg azt a hatalmas humanitárius katasztrófát, amelyet az Aleppó városáért folytatott harc előidéz.

A Szentszék ismételten elítéli az etnikai, vallási, faji és más alapon elkövetett támadásokat és visszaéléseket. Auza érsek emlékeztet továbbá a márciusban Genfben, az ENSZ Emberi Jogi Tanácsa előtt hatvanöt ország által

aláírt nyilatkozatra, amellyel támogatták a keresztények és más közösségek emberi jogait a Közel-Keleten. Soha nem lehet alternatíva az, hogy néma cinkosként nézzük az embertársaink ellen elkövetett borzalmakat – figyelmeztetett a szentszéki ENSZ-képviselő.

MTI

A szíriai konfliktusban eddig több mint kétszáz ezren haltak meg, és több millióan váltak otthontalanná.

7,9-ES FÖLDRENGÉS NEPÁLBAN

Kilenc izraelit még eltűntként tartanak nyilván

A nepáli kormányfő szerint tízezer halottja is lehet a szombati, 7,9-es erősségű földrengésnek. Százezren veszítették el az otthonukat. A miniszterelnök sátrakat és gyógyszereket kért a rászorulóknak. A legfrissebb adatok szerint már az ötezret is meghaladja a halottak száma. Az ENSZ szerint másfél millió embernek van szüksége élelmiszersegélyre. Katmanduban a mentőalakulatok még ma is találtak túlélőt. A Mount Everesten befejezték a mentést, mind a 300 hegymásztót levitték a hegyről.

A szakadó esőben sátrakba zsúfolódtak az emberek Katmanduban, szerintük az ország vezetése lassan reagál a válságra. „Nagy földrengés volt, nem tudom, hova menjünk. A házaink összeomlottak. Emiatt a kisgyerekek és az idősek a szabad ég alatt vannak. Senki nem gondoskodik rólunk” – fogalmazott egyikük. A kormányfő a mentési munkálatok felgyorsítására utasította az alakulatokat, külföldről pedig sátrakat, valamint gyógyszert kért. „Körülbelül százan vannak itt. Nincs enivaló, és víz sem. Az első naptól kezdve itt ülünk, talán ez az 5. nap, és semmi sem jött még a kormánytól, szóval várunk” – panasolta egy helyi férfi.

Az ENSZ szerint másfél millió embernek nincs mit ennie, de a természeti csapás összesen 8 millió embert érint. Bár a nemzetközi segélyek folyamatosan érkeznek a földrengés sújtotta térségbe, a megrongálódott közúthálózat miatt sokfelé nehezen tudják elvinni. „Logisztikai kihívással nézünk szembe. Először a tumultus a repülőtéren, azután az utak. Az utak járhatatlanok, ráadásul további földcsuszamlásoktól tartunk, ez a gond a teherautós szállítással. Néhány nehezen megközelíthető területen helikopterrel és repülővel kell elvinni a segélyt” – közölte Elisabeth Byrs, az Élelmezési Világprogram szóvivője.

Versenyt futnak az idővel a mentőalakulatok is: kedden önkéntesek pusztá kézzel ástak ki egy túlélőt a szombati földrengésben megrongálódott egyik műemlék-épület romjai alól Katmanduban. Közben folyamatosan érkeznek az új sérültek a kórházakba. A

BIR Kórház sebésze amiatt aggódik, hogy nem lesz elég helyük a betegeknek: „eddig nem volt zsúfoltság, de ha a betegek száma nő, az gondot jelent. A műtétek után azonnal ágyhiányunk lesz” – nyilatkozta Shredhar Aryal.

A járvány elkerülése érdekében a kormány elrendelte a tömeges hamvasztásokat. A miniszterelnök szerint a tízezret is elérheti a természeti csapásban meghaltak száma.

Az izraeli hadsereg mentőalakulatot küldött a földrengés sújtotta Nepálba a romok között rekedt emberek felkutatására és kiszabadítására. A mentőegység mellett egészségügyi személyzet is utazott a térségbe, ők a hadsereg közleménye szerint egy hatvanágyas táborkórházat hoztak létre, ahol százhusz szakember életmentő beavatkozá-

sokat hajt végre két műtőben. Az izraeli mentőalakulatok röntgen- és ultrahang-felszerelést, két inkubátort és tábort laboratóriumot is vittek Nepálba. A szállítógép Katmanduból mintegy kétszáz izraelit vitt haza. Elsőként a sérülteket és az izraeli-nepáli csecsemőket helyezték el a gépen, szüleikkel együtt.

A szombati földrengés idején mintegy húsz nepáli béranya által kihordott csecsemő volt az országban, de közülük nyolcat már Izraelbe vittek. Izraeli meddő párok és meleg férfiak az utóbbi években az indiai törvények szigorodása miatt egyre nagyobb számban nepáli béranyákkal hordatták ki általában amerikai petesejt-donoroktól származó magzataikat.

A kisbabák között több - alacsony súllyal született - iker is van, akiket minél hamarabb a zsidó államba

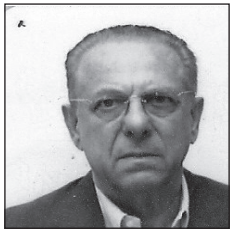
kellett szállítani a katasztrófa sújtotta övezetből. Jehúda Weinstein államügyész kedden engedélyezte az állapotos nepáli béranyák Izraelbe költöztetését is a helyi fertőzésveszély miatt. Jelenleg több tucat nepáli nő hordoz méhében pénzért, a helyi árfolyam szerint körülbelül hétezer dollárért izraeli magzatot. Hétfőn egyedülálló és meghatározó jelentőségű lehetett tanúja a világsajtó az izraeli Sde Dov reptéren: a katonai gépek fedélzetén összesen 33 csecsemő – köztük több koraszülött – tért haza a válsághelyzetben lévő országból.

A ynet, a Jediót Ahronót című újság honlapja arról számolt be, hogy biztosítótársaságok segítségével két helikopteren tizenegy izraelit sikerült kimenteni az ország távoli, a Himalája hegyei közötti elzárt vidékeiről. Két potenciális utas, Aviv Rozen and Yonathan Molcho, akik éppen a katonai szolgálat utáni ázsiai körúton vesznek részt, úgy döntöttek hogy nem szállnak fel a gépre, inkább a helyszínen maradnak, hogy segítsenek a mentésben. A ynet.com megszólaltatta Rozen anyukáját, aki Askelon közelében él, s bár nagyon aggódik a fiáért, egyben nagyon büszke is rá, hogy a gyermeke nem menekült el a bajból, hanem egy csoporttal együtt részt vesz a további túlélők felkutatásában.

Lapzártánkkor a külügyminisztériumtól származó információk szerint még kilenc, Nepálban tartózkodó izraelivel nem sikerült semmilyen kapcsolatba lépni.

MTI

DR. KENDE GYÖRGY:

A vér nem válik vízzé

Úgy is mondhatnám, hogy kutyából nem lesz szalonna. A dicstelen magyar jobbik egyik internetes médiája, valójában szennycsatornája, a kuruc.info. A hangzatos elnevezés nem rejti maga mögött Rákóczi Ferenc legendás kurucait, hanem csak az utcákon futkosó kis kuruckákról van szó, akik tévesen azt gondolják magukról, hogy egy nem létező, dicső múlt örökösei, ezzel szemben csak egy tévhit álnok bitorlói és rabszolgái.

A kuruc.info szennycsatornát 2006 februárjában alapították. Mint ilyen kétes alakoktól várható és megszokott, az alapító és bejegyző személy magát nem nevezi meg. A „névtelenség megőrzése miatt ismeretlen” megjegyzéssel, tehát a kuruc.info-nál az a fogalom, hogy felelős szerkesztő nem létezik. A szerkesztők (kb. tizenöt) maguk szintén az ismeretlenség homályában rejtőzve álneveken szerepeltek, de ez a szisztéma nem tökéletes, és hamarosan kibújt a szeg a zsákból. Néhány eminens szerkesztő: az Emőke gúnynévre hallgató, neurotikus megjelenésű, dupla állampolgárságú Novák Előd jobbik парлаenter, aki egy gazdag család leszármazottja, erkölcsös és hazafias lénynek tartja magát, viszont akinek néhány üzleti vállalkozása adócsalással terhelt. Az „adománygyűjtés” terén is aktív ez az úr, nem kell kihangsúlyozni, hogy az „adományok” adakozói a tennen becsapott jobbik elvtársai. A Jéney Szabolcs álnévre hallgató Tarnóczy Szabolcs fényképész és lehúzó taxis, aki nem régen megtért a Megváltóhoz. Bekes Gáspár alias Balogh Gábor, aki sikeres öttusázó és a kuruc.info történésze, stb., hasonló huligánok. Egy további csodamadár feltétlen megemlíthető: a Hering József névre hallgató hitsorsos, aki Izraelben is élt, a hadseregben is szolgált valaki, jelenleg, antiszemita és Izrael gyűlölő renegát, és a kuruc.info Izrael szakértője.

A portál legkedvencebb témája természetesen az antiszemitizmus, és zsidók, de nem részesítik hátrányban a cigányokat sem, akiket, „ork”-nak becéznek, sőt nem részesítik becsben a „niggereket” sem, annak ellenére, hogy az említettek csak merő véletlenség esetén találhatóak a szent hungarista szülőföld talaján, és még látszólag sem veszélyeztetik a Kárpát-Duna Nagy hazát, legalább is egyelőre. Ezek a népfajok természetesen eltörpülnek, a nemes és élenjáró fajhunok mellett, akik az utóbbi tizenegy évszázad alatt sikert sikerre halmoznak szájszótyárokodásban, egyik háborút a másik után veszítik el, és a tudományokban is nagyon szépen haladnak előre, ámbár és eddig még csak véletlenül sem jutottak egyetlen Nobel-díjhoz sem, ha nem számítjuk be a zsidó honpolgár tudósait, akik ismételen kiérdemelték ezen kitüntetést. Orbán miniszterelnök meghatározása szerint a kuruc.info „a magyar antiszemitizmus központja”. A kuruc.info betegesen állandó központi témája az antiszemitizmus és a zsidók, amellet

kamu=Holokausz hamisítás, Holoparaziták, Holotörténelem és korlátlan gyűlölet szítás a lesbikusok, homoszexuálisok, biszexuálisok, transzneműek ellen, noha kétségtelen, hogy a statisztikai adatok szerint a jobbik párttag-ságban a homoszexuálisok, lesbikusok stb. százalékaránya azonos az általános lakosság számadataival. Ha ezt valaki is kétségbe vonja, csak emlékezzen a német náci párt és az SA vérgőzös történetére.

Az ellenségeket már ismerjük, ismerjük tehát az antiszemita, rasszista jobbik jó tulajdonságait. Jó tulajdonságaik valójában nincsenek, de legalább azokat a jó tulajdonságokat, melyekről jó maguk azt hiszik, hogy azok. Elsősorban „egyfajta ellenállási mozgalom”-nak titulálják magukat, valójában csak közönséges szájhősök, akik meg vannak háborodva a saját maguk felsőbbrendűségi érzésétől, és végeredményben kinek is állanak ellent? Másodsorban „korlátlanul magyarok”, ami már csak azért sem igaz, mert nem mindig magyarok. Novák, szláv, hasonlóképpen a zsebführer Vona (szül: Zázrivecz), Csurka román, de hát ez igen gyakori volt a múltban is: Szalasi Szalossian nemzetvezető örmény. Mint az jellemző volt az utóbbi említettre, a kuruc.info is állandóan javítja nemcsak a magyarságot, de a magyar nyelvet is, aktuális szavak megalkotásával: „zsidrák”, „zsindex”, „judeonáci”, „szélsőséges taknyok”, „buzeroterroristák”, „antimagyarizmus”. A holokausz sem marad ki a nyelvújításból, mint említettem, és a két szemét, a felkötött közönséges tömeggyilkos Endre László „logisztikai szállítmányozó” és Bakó László „disztribúció”. Ezek meg hová is szállítmányoztak és kiket? Hisz a kuruc.info és a nácinyilasok szerint a holokausz „kamu”? Ugye jó akasztófa humor? A kuruc.info egy további önmeghatározása „keresztény konzervatív szellemiség”. Szellemiség seholy, kereszténység helyett pogányság. Ez a kurtuc.info humorérzéke és állítólagos kultúrája (szellemisége). Szégyenérzetük nincs.

A magyar kormány sem mentes a kuruc.info általi állandó zaklatástól, „homokos kormány”, „buzeroállamtitkár”, állandó és élénk politikai uszítást is folytatnak a kormány ellen. Hogy elejét vegyék esetleges betiltási kísérleteknek, melyek ugyan nem voltak kellően agilisek, és célratörőek, a kuruc.info tulajdonjogát külföldre vitték, méghozzá 2008-ban, az Egyesült Államokba. A bejegyzés ott is névtelenül történt, domain by proxy (megbízott tulajdonos) és Claude Flaire (láng felhő, elhomályosítás) elnevezés alatt, de nem telt sok időbe kideríteni, hogy a tulajdonos egy Varga Béla nevezetű magyar bevándorlóval azonos. A tulajdonjog gyakorlatilag Vargáé már 2006-óta. Tekintettel arra, hogy a magyar jobbik és hasonló állandóan saját maguk magasabb erkölcsi standardjaikról papolnak, egyéni és magyar becsületről, hazaszeretetről és csak csupa fennkölt ideálokról, ugyanakkor a csalást, hazudozást, lopást kizárólagosan mások alaptulajdonságaiként ismerik (például zsidók), érdemes az említetttről bővebben beszámolni, aki nem zsidó.

A móri születésű Varga Béla önállítása szerint a Budapesti Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetemen végzett. Az egyetem fermentációs és borkészítési szakán állítólag Varga Enology (fermentációs) és Viticultura (borkészítési) diplomát kapott. Utána feleségül vette Pesti Juditot, akit az egyetemen ismert meg. Feltételezve, hogy Varga egyetemet végzett, hét-nyolc évig a család borpincészetében dolgozott (Varga és Fia pincészet, Mór), életkora kivándorlásakor kb. 29 év volt, tehát 1960 körül született, de pontos kora nincs sehol feltüntetve. Kevéssel azután (1988) eldöntötte, noha múltjában semmi politikai aktivitásról nem tesz említést, hogy nem bírja a rendszert és feleségével átmásznak a vasfüggönyön. Ez a mászás nem követelt különösebb megerőltetést, mivel a Kádár rendszer vége felé (Kádár 1989-ben elhunyt) viszonylag egyszerű volt külföldre menni. 1988 volt a peresztrojka éve, mikor is Magyarországon bevezették a „világútlevelet”.

Az Újvilágba érvén Varga San Francisco körzetben, Healdsburgban telepedett le, és borkészítéssel kapcsolatosan dolgozott. Bizonyára érthetett valamit a szakmához, mivel több cégnél is volt alkalmazásban a Napa-völgyben, és többek között néhány évig Kanadában is. Bizonyos ideig önálló is volt, mikor Healdsburg központjában a „Red Paprika” néven ismert üzlet tulajdonosa volt, mely különféle európai és honi élelmiszerféléket importált, de megbukott.

Saját állítása szerint a kuruc.info-val azért került kapcsolatba, hogy barátait „segítse”, de inkább elfogadható, hogy patológus antiszemitizmusa következtében. Külön magyarázatot kíván az, hogy egy Amerikába vándorolt magyar, miért importálta magával Amerikába, azt a féktelen rasszizmust és antiszemitiz-

must, mely ugyan divat óhazájában, előfordul Amerikában is, de nem mint keresett import-cikk. Könnyebb lett volna beilleszkednie az Újhazába, ha féktelen gyűlöletét az óhazában felejtette volna. Lehetséges, hogy Varga abban az esetben, ha maradt volna az észak-amerikai borszakmában boldogan élhetett volna, de az antiszemitizmus, rasszizmus magával ragadták, majd elsodorták. Az a tény, hogy valaki birtokában van egy internet állomás, ez esetben a kuruc.info és a tulajdonos inkognitóban szerepel, magában búzlik.

Bodoky Tamás riporter a kuruc.info financiai ügyeit vizsgálta, és kiderítette, hogy a hirdetések ellenértékéért nem adtak nyugtákat, hanem a befizetést dollárban kellett fizetni, egyenesen Varga Béla amerikai bankszámlájára, vagy ami még furcsább készpénzben, egy lezárt borítékban egy budapesti Turánia nevezetű hamis „ősmagyar kegyeszer” üzlethez dolgozójának (az üzlet honfoglaláskori karkötő utánzatokat, és hasonló igen keresett ereklyéket árusít). Az ilyen fizetési forma, Magyarországon és Amerikában egyaránt kimeríti az adócsalás fogalmát. Mikor Magyarországon 2012-ben a Csatóry László (rendőrtiszt, a kassai gettó kegyetlen szadista parancsnoka, aki felelős volt a kassai zsidók embertelen bevagonírozásért via Auschwitz) ügy volt folyamatban, és néhányan tüntettek ellene lakása

előtt, a kuruc.info 100.000 forintot (450 US\$) ígért azoknak, akik a tüntetőket azonosítják. A beígért vérdíjat Varga biztosította, de nem lehet mondani, hogy bőkezű volt.

Magyarországon, az amerikai ADL (Rágalmazás Elleni Szövetség, Anti Defamation League formájára) 2013-ban alakított szervezet a TEV (Tett és Védelem Alapítvány, Action and Protection Foundation) felvette a harcot a magyarországi antiszemitizmus ellen. Ennek kapcsán beperelte Vargát Amerikában és Magyarországon. A San Francisco vizsgálóbíró helyt adott a keresetnek. Varga elfelejtette azt, hogy Amerikában él és életveszélyesen megfenyegette Michael Sweet ügyvédet, aki bíróság elé idézte a kuruc.info-val kapcsolatban. Az ügyvéd ahelyett, hogy megijedt volna, feljelentette és 2014 májusában letartóztatták Vargát életveszélyes fenyegetés, és hat napos cserkészkedés vádjával az említett ügyvéddel kapcsolatban (kilenszeres zaklatás és fenyegetés), és csak negyedmillió dollár óvadék ellenében engedték ki. Mivel Varga két kitűzött tárgyalásra nem jelent meg, a kaliforniai bíró elkobozta az óvadékat, és letartóztatási parancsot adott ki Varga ellen. Jelenleg már az FBI is keresi Vargát. De nemcsak Vargát, hanem a feleségét Pesti Juditot is keresik, és fejére 30.000 dollár díj van kitűzve. Judit 2014 szeptemberében 19 rendbeli csalás vádjával,

munkanélküli segéllyel és egyéb állami segélyekkel kapcsolatos visszaélések miatt tartóztatták le. 20.000 dollár óvadék fejében szabadon engedték, de a kitűzött tárgyalásra ő sem nem jelent meg. Most őt is körözik. Varga Béla és felesége Pesti Judit mindketten közönséges csalók, pedig nem is zsidók, legalább is azt mondják.

Varga Béla, felesége Pesti Judit és két fia eltűntek healdsburgi lakásukból. A lakás zárva van, a telefonokra, e-mailre, nincs válasz. A szomszédok nem tudnak semmit, a volt üzleti szomszédja azt mondta: „helyes ember, de nem tudta honnan fúj a szél”, amikor pedig a lakással szembeni sörözőben érdeklődtek, a pincérnő jól ismerhette a portékát, mert igen találóan jegyezte meg „oh, a náci fickó”? Valószínűleg a Varga család Kanadában rejtőzik. Tekintettel arra, hogy Kanada és az USA között kiadatási szerződés van, amit némileg komplikál az, hogy Vargáéknak esetleges kanadai állampolgárságuk is van. Biztonságban mindenesetre nem érezhetik magukat. Az is előfordulhat, hogy elkeseredésükben visszaszöknek Magyarországra és ott rájönnek, hogy forrón szeretik szülőföldjüket, melynek útlevelét szintén megőrizték, bizonyára. Apropos, Magyarországon is jogügyi eljárás fenyegeti őket az adóhivatal részéről még 2004-ből, mikor is ideiglenes „hazaköltöztek”.

ZÁPTOJÁS

A magyar Alkotmánybíróság 2013 április 30-i határozata szerint a nemzeti szocialista és kommunista diktatúrákkal kapcsolatos parafernáliák (horogkereszt, SS jelvény, nyilaskereszt, sarló-kalapács, ötágú csillag, stb.) használatát tiltó rendelkezést visszavonták. A 2013 május 1-től érvényes új szabály szerint az említett parafernáliák terjesztése kereskedelmi vagy más célokból, közszemlére tétele, használata, elzárással büntethető. A törvény szerint ha ezek a jelképek tudományos, oktatási, művészeti, történelmi stb. okokból kerülnek bemutatásra, az nem büntetendő. Eddig a törvény, de a gyakorlat más.

Budapest egyik belvárosi régiségkereskedésben, szabadon kaphatók SS jelvények, horogkereszttel díszített gyűrűk, különféle náci ordrek, díszített török és kardok, és magának a nagy főhercegnek képeivel díszített, eredeti vagy hamisított, öngyújtók, gyufásdobozok és hasonló rendkívül értékes nélkülözhetetlen smonceszek, melyekre óriási szükség van, és totál nélkülözhetetlenek, számos magyar háztartásban. Igaz ugyan, hogy ez beleütközik az említett 2013 május elsején kihozott törvénybe, de meg kell érteni, hogy a piacot a kereslet irányítja és nem a törvények, és a náci fasiztanyilas csőcselék ízlését, és életbevágóan fontos keresletét, ki kell elégíteni. Szükség törvényt bont.

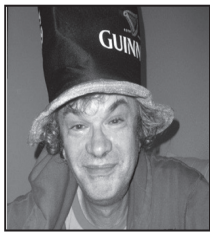
A bélyeggyűjtésnek nevezett hobbi hanyatlóban van. Ez teljében érthető, és máától fogva főleg a magyar, és esetleg a világ bélyeggyűjtőinek már semmi sem hiányzik. Szarka Zsolt zseniális vezetésében a magyar posta fáradtságot nem kímélve kiadott egy 150 forint értékű, igen értékes, és nagyon keresett bélyeget, melyen a magyar nyilas mozivásznon kedvence Szeleczy Zita látható, aki ép-

pen száz éve született. Szeleczy kisasszony nem volt elégedett a függőleges és vízszintes vásznon való szerepeivel, és egyéb hírnévre vágyott, amit a magyar náci fasizták és nyilaskeresztesek lelkes támogatásában meg is talált. Lelkes híve volt a holdkóros Szálasinak. Budapestet masszívan bombázták a szövetségesek, és az oroszok vészesen közeledtek, az előrelátó Szeleczy kisasszony lelkesen a végső kitarásért prédikált, ami némi korlátoltságra utal. De bebizonyította, hogy nem volt teljesen ütődött, és saját ajánlatával ellentétben nem tartott ki az utolsó percig. 1944 decemberében, a végső pillanatban meglógott. Így megspórolta magának a három év dutyit, melyre távollétében ítélték.

Külföldön nagy sikert nem aratott, ha leszámítjuk legalább három házasságát, melyek szintén sikertelenek voltak. Spanyolul nem tanult meg beszélni, és giccses előadásformája következtében, további vászonsikerei nem voltak. Érhető, mert a magyar nyilasmozgalmak Dél-Amerikában nem firma. Az egyedüli, akivel meg tudta értetni magát, az Wass Albert volt a románok által tucatnyi gyilkosságért halálra ítélt háborús bűnös. Ez érthető is, mivel rokonlelkek voltak. Mint megtört, magányos öregasszony, 73 éves korában, 1988-ban hazatért. Egyedüli további sikere az volt, hogy 1993-ban a Legfelső Bíróság retroaktíve megsemmisítette a korábban rá kiszabott három évet, „fabrikált” okokra hivatkozva. Pedig az okok nem is annyira voltak „fabrikáltak”. 1999-ben, 84 éves korában elhalálozott.

Vajon a következő bélyeg kitüntetett nem lesz-e Wass Albert, hisz már sok szobra van, de bélyegen még nem jelent meg. **GK**

AVI BEN GIORA:

Két híres magyar a bécsi színházi életben

Hay Gyula a magyar irodalom politikailag egyik legellentmondásosabb alakja. Tiszazug című darabja, németül a Haben címet kapta. Nagy valószínűséggel a németek számára a szó nehéz kiejtése miatt. A darab a vidéki parasztság tragédiáját dolgozza fel. A mindenáron való birtoklási vágyat, melyek olyan tragédiák sorát tárják a nézők elé, amik ha csak nyomokban is, de máig érvényesek.

Hay Gyula politikai meggyőződése mai napig nem egészen világos. Apja abonyi földes úr volt. Gyula fia a Műegyetem építész-mérnöki karán tanult. Aztán 1919-ben egy szerelmi csalódás miatt beállt forradalmárnak. A Tanügyi Népbizottságban dolgozott. A forradalom bukása után kénytelen Németországba emigrálni. Már gyerekként elsajátította a német nyelvet, amit később anyanyelvi szintűre fejlesztett. Mint diszletmozgató - és festő különböző berlini színházakban kezd dolgozni. Kísérletezget az írással, német és magyar nyelven. 1923-ban úgy dönt visszatér Magyarországra. Nem kell félnie megtorlástól, hiszen a Bethlen kormány konszolidációs politikája nem hánytorgatta fel senkinek sem egykori múltját. Ám nem találja a helyét, és ismét külföldre távozik. Kapcsolatba kerül a Német Kommunista Párttal. A nácizmus és a nemzeti szocializmus elől Ausztriába távozik. Ám innét kiutasítják és Svájcba megy tovább. Majd 1935-ben a Szovjetunióban köt ki. Itt kezd bele a Tiszazug című drámájának megírásába. Kitűnően megtanul oroszul, de továbbra is csak magyar nyelven és magyar témákról ír. A Tiszazugot először a Szovjetunióban mutatták be orosz nyelven. Itt írta a Pulykapásztör és a Végeladás című drámáit is.

A felszabadulást követően a magyar irodalmi élet nagyjai közé emelkedik. Nincs az az elismerés, amit nem kapna meg. Még a Kosuth-díjat is. Különböző titulusokkal ruházzák fel. Professzor, főrendező dramaturg stb. Miután megrendült hite, Rákosi rendszerének egyik legnagyobb kritikusa válik. A forradalom bukása után hat évi börtönre ítélik. Négy év után amnesztiával szabadul. Képtelen elérni, hogy darabjait újra bemutassák, noha azok világsikert értek el. Magyarországon azonban nem mutatják őket be, mert nem tartják alkalmasnak az újbóli bemutatásra. Ugyanannak a rendszernek válik ellenségévé, melynek egykori sikereit köszönhette. Még a filmjei is csak hébe-hóba kerülnek bemutatásra, pedig sok filmet rendezett. Többek közt a megújuló magyar filmgyártás egyik legsikeresebb filmjét a Tanítónőt, de az ő rendezésében forgatták az Uri murit is. Szövegfordításokból él, de az írásnak sem fordít háttal. Egyik darabjának külföldi bemutatójára megkapja az útlevelet. Nem tér vissza soha többé, Svájcban éli le élete hátralevő részét. 75-évesen viszi el a halál.

A rendszerváltás után is mellőzik darabjai bemutatását, noha nyugaton Molnár Ferenc után emlegetik a nevét, mint a magyar drámaírás nagyját. Nem véletlen, hogy Alföldi Ró-

bert pont az ő darabját választotta. Ezzel egy olyan hiányosságot pótol, amit a mai magyar kultúra irányítóinak kellett volna megtenniük.

A Nemzeti Színház egykori főrendezőjét, Alföldi Róbertet (aki a zsidó rendező titulussal is megtisztelték rajongói, noha nem is zsidó, sőt sokszor Alföldi Robertaként is aposztrofálják, mivel homoszexuálisnak is kikiáltotta az elismerő kritika) sok helyre hívták el rendezni. Nem minden meghívásnak tudott eleget tenni, pedig a lista igencsak rangos színházak felkéréseit tartalmazza. Köztük van a New York Theater, valamint a portlandi Városi Színház.

Alföldi Kalocsán született 1967-ben. Zenei általánosba kezdi tanulmányait, ahol hegedülni és zongorázni tanul. Később a szentesi Horváth Mihály gimnázium drámatagozatán folytatja. A gimnázium elvégzése után sikeresen felvételizik a Színház- és Filmművészeti Főiskola színészi és dramaturgia szakára. Elsőre felveszik. 1987-ben kezdheti el tanulmányait, mert egyéves sorkatonai szolgálatra osztják be. Még negyedéves hallgatóként, Népköztársasági ösztöndíjas lesz. 1991-ben mint főiskolás, eljátssza Raszkolnyikov szerepét, Dosztojevskij Bűn és bűnhődés című színművében a veszprémi Petőfi színházban. Ezután sorozatban kapja a jobbnál jobb szerepeket. 1992-ben a Vígszínház társulata szerződteti. Kilencvenötben megpróbálkozik a rendezéssel is. Első saját rendezésű darabja, a Trisztán és Izolda

egyéni adaptációban. Folyamatosan rendez és szerepel. Igazi hírnevét a televíziónak köszönheti. Az RTL klubban és az MTV csatornáján önálló műsorokkal szerepelt. Aztán 2000-ben önállósítja magát, szabadúszóként folytatja. Megvált a Vígszínház társulatától. 2006-tól egészen 2008-ig, a Bárka színház igazgatója és rendezője. 2008-ban új helyre kerül. A Nemzeti Színház főrendezője és főigazgatója lesz. Merész rendezői stílusát hamar kikezdtte a szélsőjobbpoliti politika. 2013-ban menesztették pozíciójából, annak ellenére, hogy jelentős sikereket ért el, a színház teltházzal működött. A kritikusai azzal bírálták, hogy darabjaiban előtérbe helyezi a meztelenséget és a nemiséget. Rijekában mint vendégrendező vitte színre Arisztophanész Lüsizisztraté című darabját. Nagy felháborodást keltett, amikor a darabot egy marcipánból készült óriás falloszszal reklámozták.

Most egy olyan rangos színházban rendez, ami európai szinten is a neves színházak sorába tartozik. A bécsi Volkstheaterben (Népszínház) mutatta be, egy Magyarországon mostanában egyáltalán nem játszott magyar író darabját, akit ismernek szinte az egész világon. Hay Gyula Tiszazug című drámáját vitte színpadra.

Remélhetőleg a bécsi siker után Magyarországon is újra bemutatásra kerül majd a darab, magyar nyelven.

A Madách Nemzetközi Színházi Találkóról az osztrák Burgtheater társulata egy kisebb botrányt okozott. Csehov Sirály című darabját adták elő. A színház részvétele sokáig kétséges volt. Még tavaly Matthias Hartmann, a társulat igazgatója, lemondta a társulat részvételét. Azzal indokolta döntését, hogy a jelenlegi magyar kutúrpolitika és Vidnyánszky igazgató és intendáns a találkozásaik utáni sajtótájékoztatók során, másképpen értelmeztek dolgokat, mint az osztrák fél. Idén az új igazgató Karin Bergmann úgy döntött, részt vesznek a találkozón Csehov darabjával. Az előadás végén a társulat egyik színésze Martin Reinke felolvasott a közönségnek egy levelet német és angol nyelven. Egyfajta petíció volt ez a levél, melyben aggódnak a magyarországi törekény demokrácia miatt, és együttérzésükről biztosították a magyar népet. Vidnyánszky a petíció felolvasása alatt a színpad szélén állt.

A közönség vegyes érzelmekkel fogadta a felolvasott levelet. Voltak akik tapsoltak, és voltak akik fújoltak és fütyültek. A beszéd elhangzása után, Vidnyánszky átnyújtotta a társulatnak a fesztivál kisplasztikáját. Ezután a közönség ámulatára a kivetítón, ahol a darab magyar fordítása futott korábban, az aradi tizenhárom vértanú neve volt látható. Valószínű a Nemzeti már előre készülhetett erre, mert februárban a Burgtheater igazgatója azt szabta feltételnek, rendezzenek

a magyar közönséggel egy találkozót, ahol a Nemzeti Színház szerepéről beszélgettek volna egy vitaest keretében. A találkozót később kénytelenek voltak lemondani, mert a darab rendezője Bosse egészségi okok miatt lemondta a találkozót. A színészek szerették volna megrendezni a találkozót a rendező részvétele nélkül is. Nem kaptak rá lehetőséget. Ekkor határozták el, hogy egy levelet fognak felolvasni az előadás végén. Vidnyánszky visszavágása, egyéni performansa alapján, a demokráciáért aggódó osztrákoknak, az aradi vértanúk neveinek felsorolását választotta. Nyilvánvaló célja az volt, hogy ezzel az osztrákokat mint a demokrácia vérbefolytót tüntesse fel.

Másnap Vidnyánszky Attila levelet küldött Karin Bergmann-nak, a Burgtheater intendánsának és arra kérte, tájékoztassa: „mi volt az oka annak, hogy a társulatot Ön és a rendező magára hagyta a Nemzeti Színházban, és mi az oka annak, hogy egy, az európai színházi kultúrában elfogadhatatlan eszközhöz folyamodtak munkatársai”.

Válaszlevelében nem kért elnézést és magyarázatot sem adott a Burgtheater a vásárnapi fesztiválszereplésén végrehajtott akciójára. Karin Bergmann hangoztatta: a Burgtheaterben vélemény szabadság van, és ezt képviselik más színházakban is.

Avi ben Giora

BÁRÁNYOK ÉS FARKASOK –

Balogh Zoltán miniszter a választás lehetőségéről és az oktatás fontosságáról

Újnáci eszmék újjászületése, emlékművek, Auschwitz és a sajátosságok, különösségek. Ezek a hívószavak, melyek mentén Balogh Zoltán gondolkodik, miniszterként és lelkipáspártorként egyaránt. Beszélgetőtársa Breuer Péter.

– Az első Fidesz kormány alatt, amikor Ön a miniszterelnök főtanácsadójaként dolgozott, döntött az akkori oktatási miniszter, hogy április 16-a az Emlékezés Napja lesz. Ön idén az Andrássy úton tartott egy erős beszédet. Beszél a bárányokról, a farkasokról. Mindeközben Ön báránybőrbe bújt farkasokkal ül egy a Parlamentben, ráadásul fizikai közelségben, hogyan tudja ezt összeegyeztetni?

– Lelkileg a lehető legtávolabb tartom magam azoktól az eszméktől, az újnáci eszméktől, amelyet ez a csoport képvisel, ráadásul elfogadom azt, kevés lenézni valakit, korrektnek is kell lenni, hiszen ismerem azt, amikor valakit úgy antiszemitáznak le, hogy egyébként nem az, velem is előfordult már. Szerintem méltányosnak kell lenni, oda kell figyelni a mondanivalóra, vannak, akikére már nem kell, mert bebizonyították, hogy náci eszméket képviselnek, de meg kell különböztetni a hivatalos ideológusokat és a választókat. A választóknak, akik ott valamilyen reménységet látnak, még növekedik is valamennyire a számuk, azoknak világosan el kell mondani, miért nem valóságos alternatíva Magyarországon az, amit a Jobbik képvisel. Le kell leplezni ezeket a dolgokat, de ez kevés. Nekünk kell változni, nekünk kell megérteni azt, ami az embereket valóban bántja, valóban foglalkoztatja, amivel valóban elégedetlenek, a valóságos gondjuk, és hogy azokra mi nem tudunk valóságos válaszokat adni, amelyek hihetőbbek, mint más extrém csoportoké, akkor hiába nácizunk, ezt fontos tudomásul venni. Én ezért a Jobbik szavazóit potenciálisan más pártra szavazóknak tekintem, igenis szóba állok velük, igenis komolyan veszem őket. Még akkor is, ha most még cigányoznak, zsidóznak is. Nekem vannak olyan barátaim, akikkel nagyon komoly ütközéseim voltak zsidóság ügyben, mert úgy gondolták, a magyarországi zsidóság negatív szerepet játszik a magyar történelemben, én meg ezt nem így gondolom, s vannak arról élményeim, tapasztalataim, hogy

megváltoznak ezek az emberek! Akkor, ha az észérvek és az érzelmi érvek találkoznak, s ezeket az embereket bevittem egy olyan világba, megismertettem olyan emberekkel, akik iránt tisztelet ébredt bennük, s megváltoztak. Az egy alapvető zsidó-keresztény hit, hogy az emberek képesek megváltozni. Úgy hívjuk, hogy sub, úgy hívjuk, hogy megtérés, úgy hívjuk, hogy metanoia, úgy hívjuk, hogy megváltozás. Ha ezt a hitet feladjuk – azt szoktam mondani, a zsidóság és a kereszténység közös hite arról szól, igenis lehet a kutyából szalonna, mert az Isten megadta a szabad választás képességét, kell lenni olyan embereknek, akik erre segítenek bennünket, ez a politikában is így van.

– Akkor hol tartunk a zéró tolerancia kérdésében?

– Nehéz ügy. Elvileg mindenki kimondja ezt. De azért nehéz ügy, mert sokszor egy tiltakozással emelünk fel olyan ügyeket, amelyeket nem érdemes felemleni. Ma, a totális média világában, mert azt éljük, minden nap, minden percben, minden másodpercben találnék olyan dolgot, akárhol, az interneten, ami ellen tiltakozni kéne, vissza kéne utasítani. Én azért vagyok óvatos az elhatárolódásokban, visszautasításokban, amiket egyébként fontosnak tartok, mert azt érzem, megnézve a saját munkámat, teherbíró képességemet, hogy mindez elveszti az energiámat pozitív dolgoktól. Ha állandóan valami ellen harcolok, akkor nem jut időm arra, hogy valamiért tegyek! Szerintem többet ér, ha a zsidó oktatási kerekasztalon megállapodok valamiben, mintha kiadnék naponként három nyilatkozatot, hogy éppen kinek kell magát szégyellni, antiszemita, cigányellenes, vagy bármilyen más eszmét behozók, vagy éppen a legalább olyan veszélyes dolognak

tartom a kommunizmus emlékét behozók.

– A kerekasztalnak, amiről beszélt vannak pozitív lépései, elsősorban a tankönyvi változtatásokra gondolok. Hogy sikerült idáig eljutni?

– Ez egy több éves küzdelem, azt hiszem, lehet is így nevezni, hiszen ez nem csak tudományos, oktatási kérdés, hanem aktuálpolitikai kérdés is, ezért megfelelő óvatossággal kell itt eljárni. Hála Istennek, a zsidó oldalon olyan szakértők vannak, akikben nem csak a tudás képviselete van meg, hanem a megértés képessége is. Eljutottunk olyan kompromisszumokig, amiket én nagyon jónak és előremutatónak tartok. Ha félretesszünk mindent, ami aktuálpolitikailag benne van ebben a világban, zsidó, magyar, akkor egy dolog számít majd, mit tanulnak a gyerekeink, az unokáink az iskolában, mert az lesz az a kép, amit magukkal visznek. Ezért a megállapodásainkat nagyon fontosnak tartom! Nagyon veszélyesnek tartom – és ezt nem nekem kell elmondani, hanem a zsidóknak -, hogy a zsidóságot, a mai zsidóságot is azonosítjuk a holokauszt történetével. Azaz a zsidókról Auschwitz jut eszünkbe, Auschwitzról meg a zsidók. Ez elkerülhetetlen, hogy így legyen, de nagyon fontos kibővítenünk a képet, hogy lássunk egy csomó minden mást. Lássuk például, miben vannak nagyon komoly előrelépéseink. Lássuk a több száz éves történetet, ami a zsidó-magyar együttélést jelenti, ahol a sajátost és a különöst sokszor el sem lehet választani, vegytisztán együtt vannak. Lássuk ezt a nagyon pozitív, nagyon gazdag történetet, ezt mutassuk be! Az 1848-49-es szabadságharcban való zsidó szerepvállalástól elkezdve odáig, hogy kollektívnek nevezhető büntetés kizárólag a zsidókat érte, a többiek esetében „csak” egyéni meg-

torlások voltak a Habsburgok részéről. Lássuk a két háború közötti pozitív történeteket is, már azért is, mert ha ezeket nézzük, akkor még elementárisabb a kérdés, miért? Ha az első világháború hősei között messze számarányukat tekintve voltak ott a zsidó emberek, nemrégiben a Kozma utcai zsidó temetőben éppen az ő parcellájukat állították helyre, ahol hazafias, szinte nacionalista mondatokat olvashatunk a zsidó családok részéről Magyarországon, a magyar ügy iránt, ezeket be kell mutatni, mert tényleg még mardosóbb lesz a kérdés. Hogy lehet, hogy 1944-ben, de 1938-ban, 1941-ben is, miért az történt, ami történt? Ezért is fontos a zsidó-magyar együttélés ügye. Ahogy az is, hogy úgy beszéljünk a holokausztról, ahogy az tisztességes, megfelel a történelmi hűségnek és az áldozatok iránti tiszteletnek. A harmadik, pedig, a mai élet. Magyarországon nagyon sokszor illetnek minket méltatlan vádakkal a zsidóság ügyében, antiszemitizmus ügyben. Azt, hogy ma Magyarországon egy virágzó zsidó kultúra van, ami egyébként vitakultúrát is jelent, ami nagyon régen nem volt már, hogy az óvodától az egyetemig kiépült a zsidó oktatási rendszer, erről beszélni kell, örömmel kell beszélni, de beszélni kell a másik aktualitásról is, ez pedig Izrael léte. Izrael valóságáról, nem csak úgy, és ez volt az első változtatás, amit eszközöltünk a Nemzeti Alaptantervben, mint a közel-keleti konfliktus egyik szereplőjéről, hanem mint egy modern államról, amely arra törekszik, hogy valóságos állama legyen az egész világ zsidóságának. Oda haza lehesse térni, onnan el lehessen menni, benne legyen a világ nagy politikai és kulturális körforgásában, egy jó állam legyen! Ennek a bemutatása megint csak fontos, mert azt mutatja, van túlélés, több mint túlélés, van feltámadás, van megújulás, van egy gyümölcsöző együttműködés, és ezeket a pontokat szóba kell hozni. Ám ha szabad, behoznom még egy pontot, bizony szóba kell hozni a konfliktusokat is, a meg nem értést, a félreértést, a manipulációt, nem csak az egyik, a másik oldalon is, senki se érezze azt, hogy valamilyen áltolerancia nevében elhallgatunk létező konfliktusokat, történelmi tényeket. Ezt így tartom korrektnek és helyesnek.

Folytatás a 9. oldalon

DR. SÓS CSABA BESZÉDE A BONYHÁDI HOLOKAUSZT EMLÉKNAPON

Dicsérni jöttem a bonyhádi zsidókat, nem temetni. A krematóriumok felszálló füstjét nem lehet eltemetni, 71 év után sem.

Majd ezer bonyhádi ember. Családok és családtagok, rokonok, barátok, szomszédok és haragosok, csecsemők és aggastyánok és mindőjüket meggyilkolták.

Őket dicsérem, a bonyhádi zsidókat. Nem azért mert zsidók voltak, hanem mindazért, amit tettek. Önmagukért, Bonyhádért és választott magyar hazájukért.

Nem zsidóként, nem magyaroként, hanem emberként. Zsidóságért, magyarságért nem jár dicséret, ebbe beleszületünk. Elismerés azért jár, amivé válunk, amit teszünk, ha az jó és a közt is szolgálja.

Bonyhád zsidósága az 1700-as évek első felében kezdett itt megtelepedni. Főleg Morvaországból menekült ide, új életet, megélhetést, befogadó hazát keresve, akár csak az ugyanekkor betelepülő németek.

Nem mehettek akárhova, nem űzhettek akármilyen mesterséget. Oda mentek, ahol befogadták őket, azzal foglalkoztak, amit engedélyeztek számukra. Perczel és Kliegel földbirtokosok megadták számukra az életlehetőséget.

Ők pedig élni akartak és hazát akartak. Elindultak hát kétszáz éves bonyhádi, magyar-zsidó útjukon. Mivel vallásuk ősi követelménye az állandó tanulás, tanultak hát. A Tórán kívül magyar nyelvet, mesterséget, amit lehetett. Agyagpipát égettek és azzal messzi földön kereskedtek. Levantei népként a kereskedelem, hagyományos mesterségük törvényszerűen megerősödött itt, új otthonukban is. Nem volt egyszerű. Mindenütt korlátozták őket, de nem hagyták magukat. Levelet írtak érdekeik védelmében Mária Teréziának, II. Józsefnek. Munkájukkal az 1700-as évek második felére lakóhelyüket a megye legnagyobb forgalmú központjává tették. A kereskedelem fejlettsége alapján a császár mezővárosi rangot adott Bonyhádnak.

1807-ben itt 152 zsidó kereskedő szolgálta ki a mintegy 150 közeli és távoli nagyközségből ideutazó árubeszerzőt. A kereskedők mellett 58 zsidó mester 18

szakmában dolgozott. Szűcsök, üvegesek, szabók, pékek, mészárosok, cipészek de még ötvös és aranyműves ékszerész is iparkodott Bonyhádon.

A zsidók nem különültek el, nem zárkóztak gettóba, de szervezték az életüket. Szentegyletük már 1754-ben gondoskodott a betegekről, házat bérelt és fizetett a szegényeknek, létrehozta az ország első állandó zsidó kórházát. Kórházukba keresztényeket is befogadtak. Fürdőjüket használták a Perczelek, Dóry és Wimmersperg bárók családjai.

A bonyhádi rabbi az 1770-es években levelezett Ezekiel Landau prágai rabbival a Bonyhád név helyes írásmódját keresve.

Zsidó vallási iskolát nyitottak, majd az országban ugyancsak az elsők között világi oktatást vezettek be. Oktatásukat olyan színvonalra emelték, hogy később jesivájuknak 300 hallgatója volt. Jöttek az egész országból, még külföldről is. Sok keresztény gyerek tanult az idők folyamán a zsidó iskolákban, így a katolikus Hoffer József is.

1795-ben megépítették a Kárpát medence legnagyobb, 1000 főt befogadó zsinagógáját. A bejárat feletti héber felirat jelentése: „Imádság háza minden nép számára”

Ez az idézet (Ézsaiás) könyvéből való, azt a gondolatot erősíti, hogy ugyanahhoz az Istenhez imádkozik zsidó és keresztény.

Így gondolta ezt Winkler Mihály, a katolikus templomot építő plébános is. A templom főbejárata fölé az egyik oldalra Szent Péter, a másik oldalra Mózes szobrát helyezte el 1782-ben. Ezek a szobrok ott álltak 1944-ben is és ott állnak ma is.

A bonyhádi zsidók kiálltak a szabadságért. Adler Dávid hitközségi elöljáró az egyik aláírója volt 1848. március 17.-én az országos felhívásnak, mely felszólította Magyarországot zsidóságát: kötelessége csatlakoznia a nemzeti mozgalomhoz a szabadság és az egység által erős hazáért. Perczel Mór hadseregében helyi zsidók harcoltak, a bonyhádi rabbi ezüst szentédegyeit ajánlotta fel, anyagi támogatásként. Zsidó szabók keresztény társaikkal összeállva kö-

zösen vállalkoztak katonai egyenruhák megvarrására. 1894. április 5.-én fekete drapéria borította a bonyhádi zsinagóga homlokzatát, Kossuth halálát gyászolva. Ekkor és itt mondta el Rosenthal Tóbiás a magyar zsidók haza és szabadságszeretetről azt a beszédét, melynél szebbet még nem olvastam, nem hallottam.

Az 1865-ös kiegyezés után a magyar zsidóság egyenjogúsítása felgyorsult. Bonyhád zsidósága pedig nagy kedvvel és alkotó erővel veti bele magát a polgári társadalom felépítésébe. Megalapítják az első bonyhádi pénzügyintézetet, megindítják a bonyhádi vászonfehérítő és textilfestő ipart, tanulnak orvosnak, ügyvédnek. Híres zsidó gyógyító volt dr. Obálth Adolf, Berde Mózes pedig később a városi tisztiorvos. Zsidó volt a fő állatorvos, az adóhivatal két vezetője, egy időben a helyi csendőrség vezetője, de ott vannak a tűzoltók között is. Többük a község legnagyobb adófizetői és adományozói között is szerepel. Adakoztak a gimnázium, a szegények, az erdélyiek, a hadiárvák és sebesültek részére. Hozzájárultak a Perczel szobor felállításához, a Szent Vince irgalmas nővérek tevékenységéhez. Vidor Leó ügyvéd helyi lapot szerkeszt. Majd 20 éven keresztül megjelenik Bonyhádon egy olyan rabbinikus lap, melybe egész Európából tudós rabbik írnak, mely lap első tíz kötetét New Yorkban, 1991 után újra megjelentették. A bonyhádi zsidók három nyomdát alapítanak, téglá és olajgyárakat, kazein gyárat indítanak be. Hónig Albert zsidó földbirtokos igazgatja a takarékpénztárt, és működtet egy kőbányát. A Pollák és Glattstein cég szabolcsi termelők és fiumei átvevők között bonyolította a burgonya és káposzta tranzit forgalmat, és piacot teremtett ezen áruknak az északi országokban, Ausztriában és Szlovéniában is. Schwarcz és Deckner cége a bonyhádi tejszövetkezet vaj és sajt készleteiből exportált. Löwi Simon textil és divatáru kereskedőnek többek között 9 pesti és 41 bécsi szállítója volt. Krausz Sándor fakereskedő, téglagyáros Jeruzsálemben egy gyémántcsiszoló műhelyt is fenntartott. Egy

Palesztinába kivándorolt kereskedő révén jelentős megrendelést kapott a zománcgyár angol- arab és héber nyelvű név és házszám táblákra. Ennek kapcsán, 1926-ban fiókvállalat nyílt Jeruzsálemben bonyhádi szakemberekkel. Faragó és Davidovics a Vacuum Oil Company bizományosai voltak. Az 1900-as évek elején Bonyhádon két kávéház- szálloda volt, mindkettőnek zsidó volt a tulajdonosa. 1910 körül Heisler Jenő helyezte üzembe az első mozgókép színházat a Zucker Szálló nagytermében, ő üzemeltetett egy gőzmosodát is. Singer Miklós társként létrehozta az első bonyhádi autóbussz üzemet. A zsidók kivették a részüket Bonyhád kulturális életéből is. Bárány Ernő rendezésében 1937-ben bemutatták a „Noszty Fiú esete” című színművet. Szinte az egész megyét megmozgatta a strand szabadtéri színpadán megrendezett Marica grófnő operett előadása. 10 zsidó egyesület is szolgálta a kultúrát, az oktatást és a szociális ellátást.

1920-tól azonban a hivatalos magyar politikában beindult egy folyamat, melyben beteljesült Herzl Tivadar 1896-ban leírt próféciája: „Nép vagyunk, egy nép. Mindenütt becsületesen megkíséreltük, hogy a bennünket körülvevő népek közösségébe beolvadjunk, csak őseink hitét őrizve meg. Nem engedik meg nekünk. Hiába vagyunk hű, némely helyen még túlzó hazafiak, hiába hordozzuk ugyanazon pénz és véráldozatokat, mint polgártársaink, hiába igyekszünk hazánk dicsőségét a művészetek és a tudományok terén, gazdagságát kereskedelem és forgalom útján emelni. Hazánkban, amelyekben pedig mi is már évszázadok óta lakunk, idegeneknek néznek bennünket.” És 1944 tavaszán-nyarán Magyarország kivetette magából, a pusztulásba vitte közel 600 ezer magyar-zsidó állampolgárát. És Bonyhád közönnyel, vagy szánnal, de tehetetlenül kísérte pusztulásba közel ezer lakóját. Egymástól elválaszthatatlan kettősségből, magyar-zsidó bensőmből hangozan tör ki a bánat, a vágy és az elszánt akarat kiáltása: Soha többé! Mi, ma élő bonyhádiak kiáltjuk együtt: Soha többé!

Az örökség folytatásának nehézségei

Balogh Zoltán magyar erőforrás miniszterrel beszélgettünk

Folytatás a 7. oldalról

– Szabadság tér. Ott található a szovjet hősök emlékműve, de ott van Horthy Miklós mellszobra is, még ha az egy templom bejáratánál van, nem az utcán. A politikát be kell vinni a templomokba?

– Horthy Miklós szobrát biztosan nem. A politikát tekintve én megengedőbb vagyok, hadd idézzem Schweitzer professzort, Jeremiás prófétával kapcsolatban. Nálánál nagyobb aktuálpolitikus senki nem volt, elmondta akkor, hogyan áll a világhelyzet, mi lesz Babilonnal. Szerintem a lelki vezetőnek tudni kell állást foglalni. Nem napi, aktuálpolitikai kérdésekben, hanem érték kérdésekben, aminek vannak napi politikai vonatkozása, tudni kell a saját közösségében véleményt formálni, segíteni másoknak, hogy neki is tudjanak segíteni. Azt, hogy Horthy Miklóssal kell provokálni egy református templom bejáratánál? Én már akkor világossá tettem, én ezt egy nagyon helytelen dolognak tartom, egyáltalán nem tartom jónak, hogy ez a szobor ott van. Az egy más kérdés, hogy a református egyház belső rendjében nem olyan egyszerű a gyülekezeteknek a belső autonómiájával összeegyeztetve olyan dön-

téseket hozni, ami kifejezi a közösség értékvalasztását. Még akkor is, ha egy adott közösség konkrét értékvalasztásával szembe megy. Ez egyrészt az erőssége a reformátusságnak, mi ezt úgy hívjuk, hogy kongregacionalizmus, a gyülekezi autonómia, másrészt pedig a gyengesége, mert nem tudunk egy hangon beszélni, bizonyos ügyeket nem tudunk elrendezni a saját köreinkben. A Szabadság téren még van megszállási emlékmű, vannak alternatív emlékművek, én ezt – és ez ritkán hangzik el a nyilvánosság előtt – egy rendbe levő dolognak tartom. Én oda szoktam menni, megnézegetem a székeket, a személyes emlékeket, a feliratokat, szóba is állok ott az emberekkel, még akkor is, ha nem mindenki dicsér meg engem, mert a kormány képviselőjének tekint. De miért is ne provokálhatna egy emlékmű ellenemlékműveket, alternatív emlékműveket és miért ne nyújthatna lehetőséget arra, hogy ott az emberek kifejezhessék, mi nem így gondolkodunk a megszállásról, Magyarországnak a negyvenes évek közepén vállalt szerepéről és így tovább. Nem azt mondom, hogy ez a kettő jól megfér egymással, de ha az egyik provokálja a másikat, azt én egy szabad, demokratikusnak tartott országban normálisnak tartom.

– Nemrégiben távozott az élők sorából, Magyarország volt országos főrabbi, Schweitzer József professzor, Ön személyesen ismerte őt. Milyen emlékeket hordoz magában Schweitzer professzorról?

– *Nagyon szívesen emlékszem rá, mert a magyar közművelődésnek, a magyar vallástörténetnek, ha azt mondom, hogy magyar, akkor ebben a benne van a zsidó is, ha azt mondom, hogy zsidó, akkor ebben benne van a magyar is, olyan alakja ment el közülünk – hála a Mindenhatóknak hosszú élet adatott meg neki -, akit nem szabad elfelejteni, nehéz lesz pótolni. Nagyon fontos lenne, valamilyen módon nagyon fontos lenne azt az egészen különleges örökséget, ami sajnos kihalóban van Magyarországon, a magyar és zsidó kultúra vonatkozásában legyenek kik folytassák.*

– Ön nevezetes arról is, hogy alapítványokat hoz létre, megőrzi az emberek emlékét, például az évente átadásra kerülő Scheiber díjakkal. Elképzelhető, hogy Schweitzer József emlékére is alapít majd egy díjat?

– *Nem kizárt, ez egy lehetősége annak, hogy valakinek megőrizzük az emlékét, még akár ketjük neve is szerepelhet egy díjban.*

A riport folytatása a jövőhéten

Nemzetközi nőegylet alakult Debrecenben

Horovitz Tamás, a Debreceni Zsidó Hitközség elnöke 2015. április 19-én Debrecenben, a Közép-és Kelet-Európai Zsidó Hitközségek és Szervezetek Szövetsége által összehívott Nemzetközi Nőegyleti Konferencián arról beszélt megnyitójában, hogy nagy megtiszteltetés számára Debrecenben üdvözölni a Szövetség alakuló női tagozatát. Kitért arra, hogy a debreceni hitközség fejlődése mögött hatékony és fáradtságos munka áll, melyből a hölgyek is aktívan kiveszik a részüket, így ennek fényében nem meglepő, hogy a debreceni zsidó nőegylet igyekszik nemzetközi szinten is tényezővé válni. A nemrégiben újraválasztott hitközségi vezető üdvözölte a megjelent kolozsvári, nagyvárad, szatmárnémeti, temesvári, pécsi és budapesti egyesületek képviselőit és reményét fejezte ki, hogy a kezdeményezés a jövőben még több szervezetet fog megszólítani.

Prof. Dr. Gergely Judit, a Debreceni Zsidó Hitközség örökös Nőegyleti elnöke nyitó szavai után kezdődött a konferencia.

Asher G. Ehrenfeld főrabbi kijelentette, hogy a hitközségi vezetésben országszerte legalább 50 százalékos női reprezentáltságot szeretne.

Darvas István főrabbi beszédében hangsúlyozta, hogy ma, amikor a kor szelleme szerint megint jó zsidó nőnek lenni, akkor csak azok a közösségek működhetnek jól és hatékonyan,

ahol a hölgyek jól érzik magukat. Kiemelte, hogy a férfi számára kincs az a nő, akire hallgathat, ezért olyan nőkre van szükség, akikre érdemes odafigyelni.

Petrányi Viktória előadásában a szerepek kettősségéről és a kettősség feloldásáról beszélt: szerinte a válaszokat, kulcsokat mindenkinek magának és magában kell megtalálnia, nincs egyetemes recept arra, hogyan válhat a nő minden szerepében tökéletessé.

Hidasi Kati, a szervező debreceni nőegylet elnöke a múltbeli sikerekről és a jövő terveiről is beszélt, miközben számos színes dián mutatta be a jelen mozgalmas nőegyleti életét.

Kincses Gabriella a nagyvárad hitközségről érkezett és a kettős kisebbség problémáinak – magyarként és zsidóként élni Romániában – kérdéseit feszegette és próbált válaszokat találni a hallgatósággal együtt.

Szántóné Dr. Balázs Edit az OR-ZSE docense érdekes előadást tartott a zsidó nők szerepéről történész szemmel.

Délután a küldöttségek vezetői ismertették nőegyleteik tevékenységeit. Jó volt hallani, hogy környezetünkben aktív női közösségek működnek, melyek a szabadidős tevékenység mellett vallásunk fennmaradását is szolgálják. Nagy figyelem kísérette a nemrég alakult Budapesti Teleki Téti Imaház fiatalokból álló női kö-

zösségének beszámolóját.

A feszes tempójú délelőtti után egy kötetlenebb hangulatú, de nagyon intenzív workshop keretében megalakult a Női Tagozat, elkészült a következő évek munkáját meghatározó programtervezet, kialakult egy szervezetrendszer vázlata és sikerült egységes álláspontra jutni az alapelvek és az irányelvek tekintetében.

A Konferencia záródokumentumában foglaltak szerint a tagozat tagjai, a zsidó hitközségek keretein belül működő nőegyletek és női egyesületek a továbbiakban összehangolják tevékenységüket az eredményesebb közösségépítés érdekében, egymással folyamatos kapcsolatot tartva igyekeznek a problémák hatékony megoldását megtalálni és munkájukkal a zsidó közösségek mindennapjaiban hasznos, építő szerepet vállalni.

A hiánypótló szervezet megalakítása egy nem mindennapi hangulatú találkozó eredménye, mely a tagok szerint egy hosszú és gyümölcsöző együttműködés első állomása volt. A tagozat várja a további tagok jelentkezését, a tagság minden hitközségi és zsidó nőegylet számára nyitott.

Természetesen Izraelben működő nőegyletek csatlakozását is várjuk a Debreceni Zsidó Hitközség e-mail címén (debrecenizsidóság@gmail.com) !!

KG

SCHNAPP LEA

Nem mindig jó véleményt nyilvánítani...

...ugyanis „quod licet Iovi, non licet bovi” – tartja a latin mondás, ami szó szerinti fordításban azt jelenti, hogy „amit szabad Jupiternek, nem szabad az ökörnek”- magyarul: jobb, egészségesebb, ha nem beszélünk hangosan, vagy nyilvánosság előtt, ilyen vagy olyan véleményünkről, bármilyen témáról lenne szó. Vagy mielőtt kinyitjuk a szánkat, gondoljuk át alaposan, hogy mit is akarunk mondani...

Néhány hete említettem, mennyire zavar az a nem szimpatikus kérdés, hogy: „fáradt vagy, kedves?” Nos, a fáradságnak is rengeteg fajtája van. Például a véleménykülönbségek miatti vitákból eredő fáradság.

Most épp egy „oly korban élünk”, amikor népünkben a vélemények annyira megoszlanak, hogy abból sokszor, sőt szinte mindig veszélyes viták keletkeznek.

A vitáktól való fáradság pedig hallgatagga tesz. Aki hallgat, az is bűnös?

A demokrácia sem biztosít egyenrangúságot mindenben... „Amit szabad Jupiternek”? És vajon ki az ökör? Kérem, ne tessenek felelni, mert fáradt vagyok a vitára. Például én már azért is kaptam a fejemre, mert ki mertem mondani, hogy néha a telepésekkel együtt sírok...

* * *

Egy jeruzsálemi utca színes forgatagában egy 8-10 tagú táncos csoport kék-fehér zászlókkal a kezükben énekel: „Izrael barátai vagyunk...” Új-Zéland, Finnország és más országokból. Egyiküktől megkérdeztem:

- Kik vagytok? Miért szerettek úgy bennünket? – Majd halkán tettem hozzá: - Talán misszionáriusok vagytok?

- Ó, nem, nem – mondják, majd a kezembe nyomnak egy könyvet, amelyet egy perzsa származású zsidó fiú írt, aki behódolt egy új keresztény szövetségnek. Hálás köszönetet mond a szervezetnek, amely könyvét kiadta. Miért ne? – gondolom. Hiszen ez a legjobb reklám. Zsidó fiú írta...

A könyv mellett egy prospektus, telefonszámmal. Elolvastam. Persze, hogy misszionáriusok... Új szövetség. Térítés.

Felhívtam őket, összeszedve minden erőmet. Sírva elmondtam, hogy mennyi szenvedés ért már bennünket a keresztire feszített mutogatása miatt. Azt is, hogy négy évet jártam zárdába. Mit akartok tőlünk? Van nekünk amúgy is elég bajunk. Például a biztonságunkért aggódunk. Mi nem akarunk senkit sem lebeszélni a hitéről. Tiszteletben tartjuk mindenki meggyőződését. Bevallom, újra sírva fakadtam, mert sok minden eszembe jutott. A túloldalán magát Elisévának mondó hölgy velem sírt. Vajon igazak voltak-e a könnyei?...

Ebben a hangulatban került újra a kezembe Éli Wiesel egyik könyve: „Egy meggyilkolt költő testamentuma”.

* * *

Amatőr diplomatának kellene lennünk mindannyiunknak. Hiszen nem egyszer még a legszűkebb társaságban is feszült légkört teremt egy-egy vélemény kinyilvánítása. A társadalom arra kötelez, hogy békességben, szeretetben éljünk embertársainkkal.

A megboldogult szentéletű kocki rabbi mondotta: „A teremtő minden egyes embert más formájúra alkotott meg.”

Nincs két egyforma kinézetű ember, legfeljebb hasonló. Mindezt elfogadjuk így, de azt is el kell fogadnunk, hogy minden embernek más a felfogása, a véleménye, mások a nézetei. Az írónak nehezebb a dolga, mert az olvasónak általában akkor tetszik egy írás, ha az a saját véleményét tükrözi, vagy erősíti meg.

Eszembe jut, hogy az idők során sok ellentétes vélemény hangzott el a Béke Nobel-díjjal kitüntetett íróról. Sokan úgy vélték, hogy Éli Wieselnek Izraelben volna a helye hivatásának betöltésére. Jómagam csodálattal adózom annak, hogy a Wikipédia megfelelő szócikke szerinti 57 könyve közül legtöbb a Vészországokról szól. És ezek egyben fontos dokumentumok is.

Abban az időszakban, a nyolcvanas években, amikor egy antiszemita francia egyetemi hallgató doktorátust szerzett egy olyan disszertációért, amely tagadja a Soát, Éli Wiesel szembeszállt az amerikai elnökkel, Ronald Reagannel, aki akkor még egészséges volt, és éppen Bitburgba készült az elesett SS-katonák emlékére rendezett ünnepségre.

* * *

Éli Wiesel fentebb említett műve egészen más, mint a többi. A főhős, a hagyományőrző zsidó családból származó Paltiel Koszover költő, aki a többi orosz-zsidó értelmiséggel együtt új eszméket keres, még jóval Hitler uralomra jutása előtt. A kommunizmus szolgálatába állnak. Nem a zsidó eszmékért küzdenek. Paltiel új küldetésében is állandóan magával hordozza az imaszíjakat, de vagy felteszi, vagy nem. Tudjuk, a sztálini érában kivégeztek számos író, köztük Paltielt. Paltiel alakja midvégig rokonszenves. Viaskodik önmagával. Felesége nem zsidó. Lelkiismeret-furdalása van apja, Gerson Koszover miatt, aki vallásos zsidó. Végül Paltiel gyermeke egymillió orosz zsidóval együtt alijjázik.

A könyvet franciából fordították magyarra, így valószínű, hogy a fordító nevezi az aliját emigrációnak és nem az író...

Engem elszomorított a nagyon szép könyv. Azok a lelkes, fiatal zsidók még a húszas-harmincas években idegen tüzek oltárán áldoztak. Ám a láva tovább folyt.

A zsidó hit parazsa Oroszországban már csak alig-alig pislogott. Most itt vannak, Istennek hála. „Vannak köztük zsidók is.” Itt, ott... A kivégzett Paltiel Koszover még ismerte a Talmudot, a törvényeket. Miért nem ma-

radt ősei útján? A könyv bármilyen szép is, számomra nagyon lehangoló. Mert most és itt látjuk, mi lett az orosz zsidók nagyrészeivel. És ez még Sztálin előtt kezdődött. De ha azt halljuk az antiszemitáktól, hogy a kommunizmust, a bolsevizmust a zsidók segítették világra hozni, hát bizony nem tudok erre mit felelni.

Éli Wiesel azt írja még a könyvében, hogy szerette nézni a Ben Gurion repülőtéren, amikor csoportosan érkeztek az orosz olék, akik kizárólag Jákovok, Leibusok, Mendelek, Pnínák, vagy ehhez hasonló zsidó nevek van. Ám én azt hiszem, hogy ez csak írói túlzás. A valóságban alig akad köztük zsidó nevű.

A könyvet Pestről kaptam ajándékba. Nemcsak a kegyetlen, rosszemlékű kommunista rendszer szomorú számomra, hanem a könyv alakjainak zsidóságtól való elszakadása.

Éli Wiesel könyvét – „Egy meggyilkolt költő testamentuma”-t Talmud-idézettel ajánlja az olvasónak. Hogy mi lett a költő a végrendelete? A vallatásnál elmondottak, amelyeket a gyorsíró megőriz fia, Grisa számára, a versesfüzete és élettörténetének könyve. Élete tévelygés volt. Egy szegény fiú maradt utána. Vajon hol él Izraelben Grisa, és hogyan boldogul? Talán ráakadt valahol az igaz ösvényre. Adja Isten! Nekünk kötelességünk segíteni mindenben. Ám ha „csak” egyszerű, dolgos, izraeli polgár, azzal sincs semmi baj.

* * *

A művészien megírt könyv mondanivalója: Paltielt megölte a rendszer, amely miatt egész életében tévelygett. Hátrahagyott öröksége a fia, a gyermekkorában megnémult, félzsidó Grisa.

A tanulság? „Geser cár méod.” – A híd nagyon keskeny. Az idegen tüzeket élesztő fiatalok lelkében felébred-e egyszer a zsidóságtudat?

* * *

Egyik jeruzsálemi Kupát Holim épülete előtt huszonév körüli ifjú a „somér” – biztonsági őr. Jiddisül szól hozzám. Megkérdelem ki ő, honnan a zsidó nyelv...

Orosz. Tizenöt éve van az országban. Szülei tanították ősei nyelvére és arra, hogy maradjon jó zsidó. Ilyen is van. Vállán a puska. Rám mosolyog. És már csütörtök este „Gut sábeszt” kíván. Engem meghatott...

* * *

„Ám Jiszráél cháj!” – mondom most, hogy ellensúlyozzam a tévelygő misszionáriusokhoz pártolók okozta fájdalmat. És eszembe jut néhány ideillő sor a nemzet nagy költője, Bialik egyik verséből:

„Ragyogó fényét ősi sötétségből
Hozá el Isten nekünk örökségül.
Bús barlangokban, szűk padlásokon
Tanultak elbujdosva gyermekink
S a barlangokból felénk láng osont
S a padlásokról fenség fénye int.”

SURÁNYI J. ANDRÁS:

A TAPINTAT HIÁNYA

Saját személyem kezelési útmutatójában állandósulni látszik az a folyamatosan frissülő módszer, mellyel ügyeket, eseteket próbálok eredeti értelmükhöz hűen értelmezni és megfelelően használni. A hétköznapi társadalmi kapcsolatok terén nap, mint nap felmerülő emberi problémagócok, összetettebb fogalmak, jelenségek válnak így számomra érthetőbbé, majd kezelhetőbbé, bizonyos esetekben akár megoldhatóvá. Kellott ez, tudni illik, egyre kevésbé érzem úgy, hogy ugyanazt értem a leírt, vagy kimondott szavak, fogalmak alatt, mint az, aki mondta, vagy, ahogy azt ma mondják. A legkisebb közös nevezőig szükségeltetne ilyenkor valahogy visszamenni, mondjuk egy klasszikusig, egy közismert politikusig, esetleg a hón alatt sajnos nem mindig meghúzódó etimológiai, vagy az idegen szavak szótáráig. Nekem semmi sem túl drága, vagy komplikált, csak a szó mögötti valós jelentéshez kerüljek biztos úton közelebb, erre keletkezett hát szövedő-szoftverem, mely, mint már mondtam, rendszeresen frissíti önmagát.

Nagyon egyszerű a történet, ha csak egy sima, a közismert nemzeti és világirodalomból származó szólás vagy szállóige a kérdéses kifejezés. Senkinek sem kétséges mit ért a szónok, példának okán a szélmalomharc alatt. Így vagy úgy mindahányan ismerjük Don Quichotte kalandjait, melyek már magukban is jól megfontolt és könnyen érthető metaforák, amiket játsszi módon értelmezhetünk és hasonlíthatunk mai mondatokban. Nincs itt adaptációs probléma a héberrel, vagy az oroszral sem. A mitológia, az Ó- és az Újtestamentom már kicsit húzóssabb, ingoványosabb küzdőtér, egyrészt a különböző fordítások és fordítási hibák, másrészt a gazdagon burjánzó öncélú és okoskodó hordószónokok általi tudatlan, nem helyénvaló szócséplés miatt. A jánuszarc, a bachanália, a damaszkuszi út, a siserehad, júdáspénz, Damoklész kardja, vagy a Rubicon álljanak itt példának, de már a városi mitológia „sóher”-jén is súlyos értelmezési vitába kényszeredtem szállani. Szókincsét és etnikai szótárát a gettó határán csillogtató ismerősöm minden erejével a helyi jassznyelv használata révén próbálta nyitottságát más kultúrák irányában prezentálni, ezért multikulturális áltudományossággal illesztette mondandójába a kósert, a rinyálást és a sóhert. A szövegszövegbe szervesen beépülni nem képes szavak ráadásul nem is azt fejezték ki, amit kellett volna nekik a szószátyár tulajdonosuk szándéka szerint. Hogy XY nem kóser, mert folyvást rinyál, pedig teli van zsével, csak iszonyúan sóher... ez volt mondandójának kulcsmondata. Több szempontból nem értettem egyet sem a gondolattal, ahogy annak mondat-formába öntésével sem. XY tudomásom szerint nincs teli zsével, azaz zsetonnal, – ami a pénz szinonimája – ezt pontosan tudom. Nem is rinyál, mert férfi, és a rinyálás a női imakönyv a Riná hozományá, mindamelllett a

sóher nem azt jelenti, hogy valaki fukar és a fogához veri a garast, hanem hogy koldusszegény, tehát éppen hogy nincs egy szál zseton sem a zsebiben. Szokványos malíciámmal és a megbocsátást színlelő mosollyal szám szélén elmagyaráztam a sóher etimológiáját is a koldusruha sáhor-feketéjének segedelmével. Lévéen XY beteg, így a „nem kósert” elfogadtam, a „nem egészséges” tükörfordításaként.

Igen ám, azonban ez így túl egyszerű lenne. Nem a köznyelvet folyvást hígító idegenszavak és félreértett, de jól hangzó, műveltséget sugárzó történelmi és irodalmi allegóriák és metaforák teszik ki dolgozatom szándékolt üzenetét. Á, dehogy! Én az egyszerű szavakról beszélek, mint ló, lúd, vajaskenyér, rozsomák, baracklekvár vagy éppenséggel tapintatlanság. Ezeket nem értem, – vagy, hogy is mondjam – értem természetesen, csak azt nem értem miért ők azok a szavak, holott az az állatbarát finnugor, baskír vagy turáni állatnevező mondhatta volna törzse megbízásából azt is a lóra, hogy nyiha vagy gyite. Közé nincs a lónak lúdhhoz, mégis hasonlóban hangzik, mint a mégiscsak rokon számár. A rozsomáknak nem smakkol sem a rozs, sem a mák, a németek legalább Vielfrass-nak nevezik, azaz „sokat zabálónak”. Azt a szellemes pillanatot akarom elkapni, amikor eldől, mi legyen a mindenki által ugyanannak értelmezendő valami, mert akkor az ősnyelvhez kerülök közelebb, és azokhoz a dolgokhoz, amik valóban lényegesek és annak, az éppen közmegegyezés tárgyát képező tárgynak, állatnak vagy érzésnek a tökéletes sűrítményét képezik, mondhatni a titkos vegyjelét az evolúció, – vagy lehet tőlem – a teremtés rendszerében. A szógyök, mint a minimális szótári egység keletkezésének momentumát kéne hát megragadni és magát a mára homályba burkolódzott ősfogalmat leleplezni. A jelek, ragok, képzők nélküli gyök-sores nettó önazonossággal bír, úgy jelentésében, mint hangtanilag. Ha elfogadjuk, hogy aránylag egy helyről származik az emberiség, melynek nyilván volt egy ősnyelv, vagy kódolható makogása, akkor jogos keresgélmem a legfondorlatosabb álcák mögött ránk maradt szellemes ősszógyököket és velük kapcsolatos fogalmi köröket is. Ehhez a szellemhez kell ugye az az ember is, aki későbbi emberek szerint oly jól és tudatosan táplálkozott, hogy okosabb lett a kardfogú tigrisnél és annál a szerencsétlen rozsomáknál. Lehet, hogy csak óriási helyzeti előnybe került a fogalmképzés és ennek nyelvvé formálása által, és ennek következtében lett színesebb az évtrendje, többek között a kardfogú révén.

Hasonlatosan Halmos tanár úrhoz, aki itt az Új Kelet hasábjain igyekszik a héber szógyök alapján, az ezzel kapcsolatos szócsaládot az érdeklődő tömegek elé tárni, vettem én magam, kicsit más okokból a „soresekre”. A nyelv tartócölöpjeit képező szógyökök megfejtése segíthet, tudni illik, az emberi elme, sőt az

emberi társadalom működésének megismeréséhez. Ha nyilvánvaló, hogy a pacifista, sőt időnként náci és iszlám terrorista közhellyé degradálódott „béke” szó, a héberben, a legkevésbé 10ezer éves sémi SLM fogalom, és ez a fogalom az ellenség kielégítését, megbékítését, egy hiányzó összeg kiegészítését, kifizetését, jelenti, akkor tudjuk, miről szól a béke. És azon sem csodálkozunk, hogy a modern ivritben a fizetésünk, vagy a számlánk a kocsmában is „béke”, azaz SiLuM. Le lehet egy ilyen felfedezés révén, más nyelvet is ellenőrizni, én a németben tettem, és valóban, a Friede a németben a megelégedés, kielégítés, szelíddé tétel fogalma ősidők óta. Ha a héber „háborúban” a kenyér fogalmát találom meg, és a „kenyérharcos” tulajdonképpen egy szóismétlés: LoHeM LeHeM, akkor már egyáltalán nem csodálkoztam a német megfelelőn. A Krieg, az igen használatos ősgermán „kriegen”-nel azonos, ami ma csak úgy békésen „kapni”-t jelent, de eredetileg megkaparintani, elvenni volt... alkalom adtán más kenyérét. Se szeri se száma azon gyökbe fagyasztott fogalomzárványnak, melyek így vagy úgy betekintést engednek a neolitikum emberének gondolatvilágába és konkrét életébe. A héber DeReH, azaz út, a káldeus Ábrahám idején még a lépés és taposás fogalma volt, és az orosz dárogá-út sem véletlenül rejtje magában a DRG sorest, mint ahogy a roma „drom” sem.

A tapintatlan szót kerestem a magyar etimológiai szótárban, mert nagyon újnak tűnt nekem, és mert csak a legközelebbi magyar irodalomból ismerem ezt a fogalmat. Nincs is benne a nagy háromkötetesben. Mit mondjak? Frissíték! Régen nem volt sikk tapintatosnak sem lenni, az gyengeségnek, száználmasságnak, alázatosságnak számíthatott. A tapogatás van csupán bejegyezve. Németül sem valami fényes ősgyökről van szó: taktlos. Hm., Taktus nélküli. Ráadásul ők is a franciából vették át. Aha, akkor a kontaktból már értem a magyar tapintatot, egyszerű tükörfordítás a franciából, német közvetítéssel. Nézem az orosz szótárt: beztáknij. Nézem a hébert: hászert tákt. Az angolt nézem: tactless.

Nem kizárt, hogy megtaláltam az emberiséget összekötő kiindulópontot, az ősfogalmat, ami Los Angelesztől Vladivosztokig, beleértve Jeruzsálemet, Budapestet és Berlint hirdeti az Embert!

„Eddig pejoratív jelentése volt ennek a fajta nőiességnek”

Sharon Stone és Emmanuel Itier koprodukciójában készült a FEMME: Nők, akik gyógyítják a világot című dokumentumfilm. Több mint száz olyan nőt mutat be a Föld minden tájáról, akik jelentős hatással lehetnek környezetükre. Számos területen tevékenykednek: politika, filozófia, spiritualitás, tudományágak és szórakoztatóipar. A hvg.hu e-mailben feltett kérdéseire Sharon Stone és a rendező válaszolt. Riporter Schranecz Rebeka.

hvg.hu: Miért gondolta azt, hogy a dokumentumfilm-forma a legmegfelelőbb ennek a témának a feldolgozásához?

Sharon Stone: *Úgy vélem, hogy ez a leghatékonyabb eszköz, ahhoz, hogy valódi változásokat kezdeményezhessünk. Ezáltal próbáljuk elérni, hogy minél többen beszéljenek ezekről a releváns és fontos kérdésekről. Intelligens és elgondolkodtató filmet szerettünk volna készíteni. Az volt a szándék, hogy egy olyan filmet mutassunk be, mely abból a szemszögből ábrázolja a világot, ahogy csak a nők láthatják azt. Ugyanis, ha a kommunikáció a tolerancia elérését célozza, ezeknek a mintáknak a felsorolásán keresztül, csak jól tehetünk.*

hvg.hu: Miért pont most vált aktuálissá ennek a filmnek az elkészítése?

S. S.: *A világ egyik meghatározó pillanatához érkeztünk. Több világháború, egy új évezred, 2001. szeptember 11-e és az azóta is zajló folyamatos fegyveres konfliktusok és terrortámadások válaszút elé állítanak minket. Emiatt át kellene gondolnunk a nők szerepét is a társadalomban, mert az eddigi tapasztalatok alapján ők inkább, szerepüket tekintve a kreativitást, a fejlesztést és a problémák megoldását képviselték mindig is. Sok szempontból ez csak gyakorlati kérdésnek tűnhet, de valójában ez a fajta magatartás minta és megközelítés jó példa lehetne arra, hogy a világméretű konfliktusokat, problémákat, válsághelyzeteket, milyen módon lehetne rendezni. Véleményem szerint ez az egyetlen logikus lehetőség.*

hvg.hu: Mit tehetünk azért, hogy ez a változás bekövetkezzen?

Sharon Stone és Emmanuel Itier

S. S.: *Mindannyian tehetünk érte valamit, de ahhoz, hogy megfelelően cselekedjünk, tudnunk kell azt, hogy a békét kétféle módon lehet elérni: az országok vezetői hosszas huzavona után létrehozhatnak egy békének nevezett állapotot, mely nem igazán hasonlít arra, amit mi szeretnénk. A másik lehetőség, hogy mi magunk próbáljuk a hétköznapjainkban, a cselekedeteinkben ezt az újfajta gondolatíságot érvényre juttatni. Ez nagyon egyszerűen kezdődik, látszólag jelentéktelen dolgokkal a hétköznapokban. Aztán szép lassan hozzá szokunk ehhez a másfajta érzékenységhez, és egyfajta lelkiállapotot fog a végén eredményezni.*

hvg.hu: Ezt a „forradalmat” csak a nők indíthatják el?

S. S.: *Természetesen ez nemcsak a nőkre vonatkozhat. Egy paradigmaváltás tanúi lehetünk, mely alatt elsősorban azt értem, hogy a nő, mint mellékszereplő tűnik el, és válik egyenrangúvá a férfivel. Így megszűnnek azok a sztereotípiák is, miszerint a nő csak családanya lehet, vagy szerető, aranyos diáklány, de akár a híres emberek háta mögött a segítő asszony.*

Eddig pejoratív jelentése volt ennek a fajta nőiességnek, melyet képviselhetek. Nagyon is! Itt az

ideje, hogy ez megváltozzon!

hvg.hu: Hogyan lehet jobb a férfiak élete azáltal, hogy támogatják a nőket céljaik elérésében?

Emmanuel Itier: *A nőket nem irányítani kell és uralkodni fölöttük, hanem elsősorban segíteni, hogy megvalósíthassák önmagukat. Hiszen a férfiak és nők is ugyanarra a boldog, békés állapotra vágnak. Nem a konfliktusokat kell hangsúlyozni és kiélezni, a nemek közti különbözőség folyamatos hirdetésével és érvényre juttatásával – hagyni kell a másikat élni.*

hvg.hu: Hogyan értelmezhető ez a film a férfiak számára?

E. I.: *A FEMME elsődleges célja, hogy a férfiaknak legyen segítség abban, hogy jobban megértsék, létezik egy másik világ, alternatív valóság az ő fogalomrendszerükön kívül. A férfiak, pontosan a meg nem értés miatt, hajlamosak néha végletesen viszonyulni a nőkhöz, a vadállati szinttől egészen a teljes elhidegülésig. A közeledést leginkább a fátyol levételéhez hasonlítanám – és nem a letépéséhez. A szeretet és nemcsak a szexuális vágyak, vagy agresszív ösztönök kiélése kell, hogy eszébe jusson egy férfinak, amikor egy nőre néz. Mint egy értékelje a másik lény emberi*

mivoltát, esetleg eszébe jusson az is, hogy mindannyiunknak volt valamikor egy édesanyja...

Azt szeretnénk egyértelműen megfogalmazni a filmben, hogy a nők, a legtöbb helyen eddig a férfiak árnyékában éltek, néhol jobban, néhol kevésbé megfélemlítve, de alapvetően eltakarva a valóságtól, a beleszólás jogától és a szabadságtól, hogy önnön sorsát alakíthassa. Ennek a fajta elnyomásnak egyenes következménye lehet az a fajta erőszak hullám, ami most egyre jobban eluralkodott a világon.

hvg.hu: Tehetünk valamit azért, hogy a gyermekeink kevesebb erőszakot tapasztalhassanak a mikrokozmoszunkban?

E. I.: *Például kezdhethetjük úgy is, hogy nem veszünk a gyerekeknek játékgyertyát... Aztán folytathatjuk azzal, hogy nem veszünk erőszakos videojátékot, és nem nézünk ilyen jellegű filmeket vele együtt. És emellett természetesen a szülőknek feladata és kötelessége, hogy figyeljenek a gyermekük valós szükségleteire és érzéseire. Felnőttként kell kezelni őket, építeni az önbizalmukat, a képességeiket fejleszteni és folyamatosan biztosítani őket a támogatásról és a szeretetéről. Nap mint nap bizonyítani számukra, hogy békés és megértő az otthonuk, ide bármilyen problémával visszajöhetnek, és segítséget találnak. Ugyanakkor fel kell őket készíteni arra, hogy a külvilágban történhetnek erőszakos cselekedetek, és meg kell mutatni nekik, hogyan lehet ezekkel szembenézni. Ezt a látszólagos paradoxont csak azzal lehet feloldani, ha a fejükbe elültetjük azt a képzetet, hogy létezik egy „béke-szoba”, mely egyszerre jelenti az otthonukat, szüleiket, családjukat, barátait és azokat, akik számukra kedvesek. A konfliktusok pedig ezen kívül történnek. De ide mindig visszatérhetnek. Talán egy ilyenre a Fehér Házban is szükség lenne.*

hvg.hu: A legtöbb mostani konfliktus mögött vallási háttérrel is sejtethetünk. Melyek azok a torzulások, amelyek idáig vezettek a társadalmakban, hogy a nők segítő szándéka és pozitív hatásai teljesen hiábavalókká lettek?

Folytatás a 17. oldalon

PEER GIDEON: HÉTKÖZNAPI TÖRTÉNET

Igen, teljesen szokványos eset, naponta megtörténik, mégis meg kell írnom, mert az a fixa ideálom, hogy én fogom megváltani a világot.

Hetente tartok nagybevásárlást, persze, ami csak nekem nagy, mert láttam már vevőt annyi árucikkal a kocsijában, amennyi az enyémben akkor sem lesz, ha a pénztár mellett egy száztizenkilenc tagú Rajkó-zenekar fogja húzni a talpalávalót, például a Mea Searim negyedben.

Izraelben vagyunk, közelebből Raananán, még közelebből a város gyárnegyedében. Ott vagyok honn, ott az én Szuperem. Mindenkinek van egy kedvenc helye, ahol a legszebb és a legolcsóbb a portéka. Nekem a fenti, abban hiszek rendületlen.

Nem akarom felsorolni, miket vettem, többek között volt köztük egy üveg lekvár is. Erdei szeder, hosszúkás üvegben, külföldi termék. Nem olcsó, 19,90, de most 14,90-ért vesztegetik. Én imádom, ha olcsóbban vásárolhatok, a leárazást nekem találták ki, a közbenső időszak alatt, kiárusítástól kiárusításig alig adok életjelt magamról.

Bekerült a lekvár a kosárba, onnan az autóba, majd a konyha erre a célra kiképzett fiókjába.

Van egy rossz szokásom – több is van, de azok most nem tartoznak közvetlen a témához –, alkalmasint ellenőrzöm a számlát. Mit ad Isten, kiderült, a lekvárért 19,90-et fizettem, annyit, mintha nem lett volna leárazva. A lekvár megkeseredett a számban, 14,90-ért édes lett volna, de 19,90-ért eljátszotta előttem a becsületét, lejáratva szüleit, nagyszüleit, bűnbocsánatért kár is lett volna esedeznie.

Fortyogtam magamban, egészen addig, amíg eljött az új bevásárlás ideje. Első dolgom volt a főpénztár megrohanása, ajkamon a válogatott szitokszavakkal, lemenőket, felmenőket megemlítve, de nem csak úgy szórmentén. A főpénztárosnő szinte figyelemre sem méltatott, csak átadott egy ötsékeles számlát, amit az újabb vásárlásom végösszegéből majd leírnak. Mintha semmi sem történt volna. Egy bocsánatkérés, egy félmosoly,

mea culpa, máskor nem, véletlen volt, satöbbi, semmi.

Így járt a mögöttem álló hölgy is, szintén lekvárügyben, neki is úgy adták át az öt sékel visszatérítéséről szóló számlát, mintha a világ legtermészetesebb dolga volna, hogy valamit más áron számláznak, mint ami rá van írva. Nem kell nagyon rosszindulatúnak lenni, hogy feltételezze az ember: ha észreveszed, visszkapod a pénzed, ha nem, nem, az élet ilyen, mindenért meg kell küzdeni, nincs ingyen ebéd. De ezzel még a (nálunk) nagyon hétköznapi számító, egyszerű történetnek nincs vége.

Javíthatatlanul naiv vagyok. Azt is elhinném, hogy a Föld lapos, és az, hogy gömbölyű, csak beugratás volt. Az új vásárlásom során ismét vettem egy leértékelt üveg lekvárt. Ugyanazt, ugyanott, ugyanazon az új áron, 14,90-ért. Annyi volt ráírva. Okkal és joggal feltételeztem, hogy a hiba orvoslást nyert, átírták a lekvár árát, és onnantól kezdve minden kassza az új, leszállított áron áraz.

A francokat. Újra 19,90-et mu-

tatott a számlám a lekvárért cserébe. Felhívtam a pénztárosnő figyelmét arra a különbségre, ami az üvegen lévő ár, és az általa beütött között van. Ő sem idegeskedett, visszafogottan unatkozott. Úgy látszik, ide csak alacsony vérnyomású dolgozókat vesznek fel, vagy naponta már annyit találkoztak hasonló esettel, hogy nem oszt és nem szoroz számukra, ha a vevő észreveszi a stiklit.

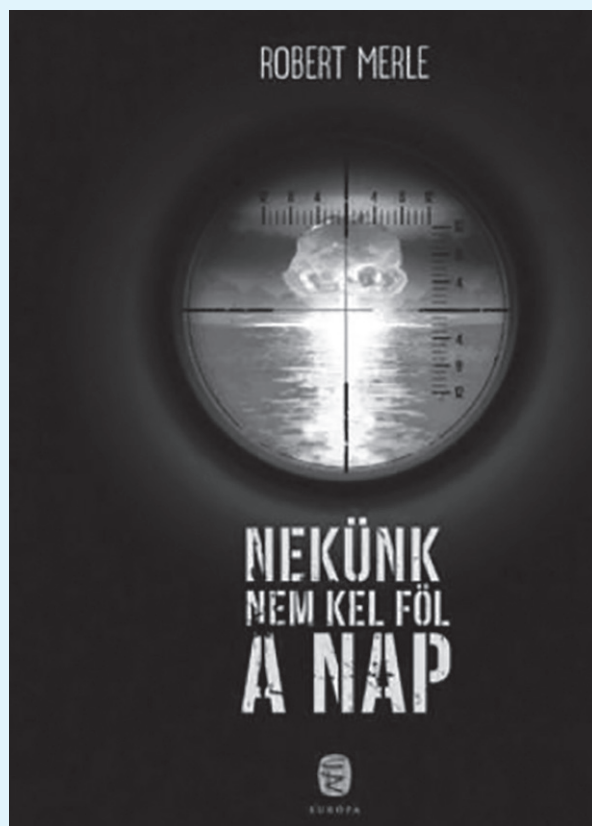
Persze, van, akinek szoroz. Öt-ször sok az rengeteg. De azt is mondhatnánk: sok kicsi sokra megy. Tőlünk ki, Szuperbe be.

Peer Gideon

Izraeli apróságok

című könyve

Dán Ofry bevezetőjével és
Schöner Alfréd rabbi professzor
utószavával megrendelhető a
054-6678131-es telefonszámon.
(Külföldről: +972/546678131)

Robert Merle magyar rajongói igazán nem panaszkodhatnak, hiszen kedvencük azon kevesek közé tartozik, akinek szinte minden regényét lefordították magyarra. Igaz, hosszú éveket kellett várni, de a Nekünk nem kel föl a nap című kötettel végre egy lépéssel közelebb kerültünk az életmű teljességéhez. Az új kiadvány eredetileg 1986-ban jelent meg a hidegháborús korszak végén. A téma passzol is az említett időszakhoz, a regény narrátora

A Drory könyvtár heti ajánlata Robert Merle: Nekünk nem kel föl a nap

egy atom-tengeralattjáró orvosaként első órjáratát kezdi.

„... a priccsemen fekvé lepereg lelki szemeim előtt ennek a számomra fontos napnak a filmje: az első napé, amelyet egy atom-tengeralattjáró fedélzetén töltöttem, s amely az első napja annak a hatvanöt-hetven napnak, amit úgy fogok eltölteni, hogy nem látok földet és eget.”

A harmincegy éves doki nevét nem tudja meg, de azt igen, hogy eredetileg barátnőjének, Sophie-nak szánja naplóját, akivel nem tudja hányadán áll. Reméli, hogy a három hónapig tartó küldetés elég időt ad a lánynak, hogy eldöntse mit akar.

Mivel először szolgál atom-tengeralattjárón, minden apró részletet megoszt a személyzetről, a munkarendről és az együttélés nehézségeiről. Minden lehetőséget megragad, hogy beszédbe elegyedjen a személyzettel. Tudni akarja mi a pontos munkájuk, mit csinálnak a szárazföldön, van-e családjuk. Napról-napra jobban kiismeri magát ebben a zárt világban,

ahol fellázadnak az éjszakai pék ellen, mert nem hajlandó a nappali kollégájához hasonlóan süteményt sütni, ahol minden hétvégén ki kell „öltözni”, és ahol a napszakokat csak a változó színű neonvilágítás különbözteti meg egymástól.

Bár a regényben mondhatni zökkenőmentesen zajlik küldetésük, dokit (főleg miután jobban megismeri átmeneti lakóhelyét) egyre jobban frusztrálja a gondolat, hogy mégiscsak egy nukleáris rakétákkal felszerelt tengeralattjárón vannak titkos misszió, és csak egy hajszál választja el őket a világgéstől.

Nagy Tímea

A könyv megvásárolható vagy kölcsönözhető a Drory Könyvtárban. A könyvtár elérhetősége a világhálón www.dkabala.com honlap, a Facebookon: Drory Izraeli Magyar Könyvtár. A könyvtár címe: Givatayim, Enzo Sireni 20. III/10. Telefon: 054/391-1831.

KRASZNAI ÉVA:

A fogatlanság hátrányai

Sokan gondolják úgy, hogy ha hátul hiányzik egy-két foguk, még nem baj, nem pótolják, mert úgysem látszik. Pedig a fogatlanság akár elhízáshoz is vezethet.

A fogatlanságról nem csak akkor beszélünk, amikor a páciensnek már egyáltalán nincs fog a szájában. Így hívjuk már azt az esetet is, amikor az őrlő, rágó zóna hiányzik. Ugyanis hiába vannak meg a front fogak, azok rágásra, hatékony őrlésre nem alkalmasak.

Az emésztés első legfontosabb fázisa a rágás, ekkor aprítjuk fel a táplálékot, majd e közben az előemésztés is megkezdődik. Ha valaki nem tud rágni ez az előfázis kimarad, az elfogyasztott étel gyakorlatilag rágás nélkül kerül a gyomorba. Ezzel megterheljük a gyomor-bélrendszert, az emésztés sokkal nagyobb terhelést jelent a bélrendszernek, így a tápanyagok feldolgozása sem lesz elég hatékony.

Miért hízik, akinek nincs foga?

Statisztikailag bizonyított, hogy azok körében, akik fogatlanná válnak, nagyobb számban figyelhető meg az elhízás. Ebben elsősorban az játszik szerepet, hogy megváltoznak az étkezési szokások. Sokkal inkább a gyors felszívódású, könnyebben emészthető, kevésbé rostos élelmiszerek fogyasztá-

sa kerül előtérbe. Tipikus példa erre a kenyér, péksütemények, a kedvezőtlen hatású szénhidrátok túlzott bevitele. Minden más, kedvezőbb tápértékű étel, mint a nyers zöldségek, gyümölcsök, hússok, nehezebben fogyaszthatóak el megfelelő rágáskészség nélkül, így ezek az élelmiszerek fokozatosan háttérbe szorulnak a fogak elvesztésével.

Mivel a fogatlanság miatt gyakrabban választott élelmiszerek, általában magasabb kalóriát és több gyorsan felszívódó szénhidrátot tartalmaznak, túlsúly kialakulásához vezetnek és az inzulintermelést is kedvezőtlenül befolyásolják. Ezért magasabb lesz az érintett páciensek körében a cukorbetegség előfordulása.

A megoldás: a rágás elősegítése

A fogatlansággal felmerülő problémákat rövidtávon, akár egy turmixgép beszerzése is megoldhatja. Ez a lehetőség azonban – a mellett, hogy az élvezeti értéke sem kimagasló – hosszabb távon az emésztőrendszernek sem tesz jót, mivel nem kerül szilárdabb állagú táplálék a gyomorba, így az emésztési problémák konzerválódnak.

A szakértő a hosszú távú megoldást, olyan fogpótlás készítésében látja, amely segít a rágásban, így visszaállítható a gyomor és bélrendszer megfelelő működése.

Aminosav hiány lehet az Alzheimer-kór kiváltó oka

Az Alzheimer-kór kialakulásában egy aminosav, az arginin hiánya játszhat szerepet. Amerikai neurobiológusok erre a következtetésre jutottak egérkísérletek alapján, eredményeik távlatilag új terápiás eljárások kidolgozását tehetik lehetővé.

Az Alzheimer-kór az időskori elbutulás leggyakoribb formája, amely a gondolkodási és megismerési funkciók beszűkülésével, magatartásváltozással, valamint gyors leépüléssel jár. Szövettanilag a betegségre kóros fehérjéből, béta-amiloidból álló plakkok, valamint tau-fehérjét tartalmazó neurofibrilláris kötegek képződése jellemző.

Egyre több kutatási adat támasztja alá azt a feltételezést, miszerint az immunrendszernek valamiképp szerepe van az Alzheimer-kór kialakulásában, ám mindmáig rejtély, hogy a szervezet „őrző-védő” szolgálata pontosan miképp játszik közre a rettegett kór létrejöttében.

Az egyetemen végzett egérkísérletek azt mutatták, hogy az agyat védeni hivatott immunsejtek az arginin nevű aminosavat valamiért felfokozott „étvágyal” fogyasztják. Blokkolva ezt a folyamatot a vér-agy gáton átjutni képes kismolekulás gyógyszerekkel az amiloid plakkok kialakulása és a memóriavesztés megelőzhető.

Az emberéhez hasonló genetikailag módosított egerekkel kísérleteztek. Ezeknél az egereknél a tünetek fokozatos kialakulását a kutatók a betegség különböző stádiumában vizsgálhatták. Az Alzheimer-kutatásban alkalmazott más egerekkel összehasonlítva ezek agyában plakkok és a neurofibrilláris kötegek képződtek, csökkent a neuronok száma és megváltozott az állatok magatartása.

Az immunrendszeri eltéréseket elemezve – amik a génmódosított állatok élete során következtek be –, kiderült, hogy legtöbb komponense számszerűleg nem változott meg. Ugyanakkor már a kórfolyamat legkorábbi szakaszában elkezdett szaporodni és átalakulni az úgynevezett mikroglia, amelynek sejtjei normál körülmények között „tétlenek” az agyban és a gerincvelőben, de azonnal aktiválódnak sérülés, vagy az idegrendszer gyulladásos megbetegedéseinek és a károsodás helyszínére vándorolnak. A mikroglia-sejtek – ezek a falósejtek közé tartoznak – vizsgálata során kiderült, hogy egy vegyületet (CD11c) termelnek, és megnő az immunrendszert elnyomó gének kifejeződése is.

„Meglepő eredményre jutottunk, hiszen senki sem számított arra, hogy az Alzheimer-kórban csökken az immunrendszer aktivitása” – fogalmazott Matthew Kan tanulmányvezető

szert. Az agynak a memóriáért felelős területein nemcsak megszorodott a kóros CD11c mikroglia-sejtek száma, hanem nőtt az arginint lebontó enzim (argináz) aktivitása is.

Az enzimet blokkolva egy kismolekulás készítmény, a difluorometil-ornitin (DFMO) segítségével, amennyiben a szert még a klinikai tünetek kialakulása előtt alkalmazták, csökkent a kóros mikroglia-sejtek és plakkok száma az agy érintett területein.

„Amennyiben valóban az arginin hiánya ilyen fontos szerepet tölt be a kórfolyamatban, esetleg képesek lehetünk blokkolni azt és visszafordítani a betegséget” – fogalmazott Carol Colton, a Duke Egyetem neurológus professzora, a tanulmány vezető szerzője

A DFMO hatékonyságát bizonyos daganatféléseknél tesztelték klinikai vizsgálatok során, de eddig sohasem gondoltak arra, mint az Alzheimer-kór lehetséges terápiájára. A Duke Egyetem neurobiológusai a készítményt a tünetek kialakulása előtt alkalmazták, a kutatók további szakaszában azt vizsgálják majd, hogy mennyire lehet hatékony a szer az Alzheimer-kór szimptomáinak megjelenése után.

A Duke Egyetem kutatóinak tanulmánya a Journal of Neuroscience számában jelent meg.

Krasznai Éva

RÓNA ÉVA: MESÉBE ILLŐ TÖRTÉNET (2.)

Folytatás a 2015. április 9-i lapszámból

– Olvastam a Holokausztról - szólt közbe Dániela, -, a nagyszüleim felháborodva emlegettek, hogyan hurcolták el a fasiszta gazemberek a legjobb barátait, akik többé nem jöttek vissza. A szüleim gyerekek voltak a háború alatt, nagyapáméktól hallottam az ártatlan zsidók tragédiájáról. Amíg élt az apám, szidta azokat, akik annak idején kizárták az iskolából a zsidó osztálytársaikat

– A rendes emberek így gondolkoznak – jegyezte meg Ferenc, – bizonyára édesanyád is rendes ember, de kérdés beleegyez-e, hogy zsidó férjed legyen. Sőt neked is be kell térned a zsidó vallásba. Az én családom nem túlozza el a vallási szertartásokat, de betartja a szombati gyertyagyújtást, a nagyobb zsidó ünnepeket. Számunkra nem számít, ki milyen templomban imádkozik, csak becsületes, igaz ember legyen. Úgyhogy, drága Dániela, mindezt szépen elmondod az édesanyádnak, s ha beleegyez a házasságunkba, megtartjuk az eljegyzést, kitűzzük az eskövöknök napját. Ha nem...

Dániela sírva ölelte át Ferencet.

– Ha nem... végem van, nem tudok élni nélküled....

Ferenc is törölte kibugygyanó könnyeit,

– Reméljük kegyes lesz hozzánk a Sors - mondta halkán. – Most hazaviszlek. Holnap nagy napra ébredünk...

Dániela már kopogtatta az írógépet, amikor Ferenc egy köteg szöveggel mellé tellepedett. Alig bírta visszfojtani a Dániela válaszára váró idegességét.

A lány hallgatott, ujjai fürgén pattogtak a gépen. Ferenc a gépen sorakozó betűkre pillantott, s majdnem felkiáltott örömeiben. Az ív papíron néhány szó állt: „Minden rendben! Munka után részletek a megszokott helyen!”

Sohasem tűnt ilyen hosszúnak a munkanap, mint akkor...

A cukrászda sarokasztalánál Dániela a következő jelenetről számolt be:

„Anyám filmet nézett a tévében. Mondom, anyu, hadd a filmet, fontosat kell közölnöm veled.

– Jó vagy rossz - kérdezte anyám.

– Nekem jó, neked talán rossz -válaszoltam.

Erre elzárta a tévét, mellém ült a kanapéra, s azt mondta:

– Vágj bele, legyünk túl rajta

Kezdtém sorolni ki vagy, szeretjük egymást, feleségül akarsz venni stb., végül kirukkolok a zsidósággal, s a félelmünkkel, hogy talán nem egyezik bele... Anyám olyan kacagást rendezett, amelyet tőle még nem hallottam.

Azt mondja: a felmenőim között tucatjával voltak zsidók. Egy nagynéni zsidó orvos felesége volt, a gyerekei, unokái mind zsidók voltak. A mi családukban ez nem újság. Hívdd meg Farkas elvtársat vasárnap délután egy finom uzsonnára...

– Hát ennyi...

Ferenc ölbe kapta Dánielát, csókolta, ahol érte.. Szombaton elvitte Dánielát a saját a szüleihez. Kölcsönös volt az elragadtatás. Vasárnap Dániela anyjától megkérte lánya kezét. Két hét múlva megtartották az eljegyzést, Az eskövövel négy hónapig várni kellett, amíg Dániela túljutott a betérésen. Kitűnő zsidó feleségnek bizonyult, a zsidó hitben remekül érezte magát...

Itt vége is lehetne a történetnek, de nincs vége. A romániai rendszerváltáskor az ifjabb Farkasék hároméves házaspár voltak. Szabaddá vált a határ, mindenki utazhatott, ahová akart.

– Jó hírem van – mondta Dániela a férjének., állapotos vagyok.

Ferenc úgy kapta ölbe a feleségét, mint akkor régen, amikor szintén jó hírt közölt vele. Csókok között azt súgta Daniela fülébe:

– Nekem is van egy jó hírem...

– Mondd gyorsan...

– Megyünk Izraelbe. Nem látogatóba, végleg.

– Hová megyünk? – kérdezte meglepetten Dániela.

– Jól hallottad? Izraelbe. Beadjuk a kivándorlási kérelmünket, és irány Izrael. A gyermekünk már ott születik...

– Te nem vagy józan, kedvesem. Itt hagyjuk anyámat, a szüleidet és uccu ... láss vásárt....

– Majd ők is jönnek....

– Mit keresünk mi Izraelbe? Nem jó nekünk itt? Mindenünk megvan, ami kell...

– Drágám, lehet, hogy a napi szükségleteinkhez megvan, ami kell, de a legfontosabb hiányzik: a biztonságérzet... Lehet, hogy eleinte nehezebb lesz, de legalább a saját országunkban élünk...

A gyermek születése előtt két hónappal érkeztek Izraelbe. A Szochnut jókora összeget adott az új oléknak, a bérelt lakás havi bérét egy évig fizette, s egyéb juttatásokkal segítette. Ferenc hamarosan komoly beosztású állást töltött be, amit magas színvonalú szakképzettségének köszönhetett. Szerencsére jól beszélt angolul, a hiányos héber nyelvtudását azzal pótolta. Dániela is hamar belerázódott az izraeli életvitelbe. Mielőtt a baba megszületett, esténként mindketten héber-nyelvtanfolyamra jártak, meglepően könnyen sajátították el a közbeszédben szükséges héber szavakat s az írást, olvasást.

Egyik nap Dániela kismama lett. Megszületett az egészséges „világszépe”, a

család szemefénye. Nátinak hívták, bejegyzett nevén Ánát.

Az erdélyi nagyszülők nem bírták kivárni a végleges Izraelbe jövetelük hivatalos jóváhagyásának esetleges elhúzódását, turista útlevelel érkeztek Izraelbe, hogy mielőbb magukhoz ölelhessék a fényképről már ismert unokát életük ajándékát... **vége**

Róna Éva

NŐI OLDAL

című könyve megrendelhető a szerzőnél,
az alábbi címen:

Róna Éva Rehov Shay Agnon 13/12
55602 KIRIAT ONO
Ára 50 sekel + postaköltség 5 sekel
Telefon: 03-5343853
Külföldi hívás esetén: 972-3-5343853

ARJE SINGER: HÁROM A MAGYAR IGAZSÁG

Nem hiába jegyezték be az Oxford szótárba a paprika szót. Büszkén mondhatjuk, hogy aki Magyarországon született szereti az erős ételeket.

Három kalandról szeretnék beszámolni, ami bizonyítja, hogy nem vagyunk egyedüliek világon. Az erős étel terén

Mexikóban, Akapulko városában voltam egy társasutazással. Vacsorára egy vendéglőben kötöttünk ki. A szomszéd asztalhoz hozott a pincér valamit, ami hasonlított a lecsóhoz és piros paprikával volt leszórva. Megkértem, mosolyogva, kaphatnék – e, én is olyat.

'Szó sem lehet róla! Ön nem mexikói!' mondta a pincér. Aztán lealacsonyító hangon megjegyezte: 'Önök, amerikaiak képtelenek ezt megenni.'

Megmagyaráztam neki, hogy engem dadám paprikával szoptatott.

Amikor megkaptam életem vágyát, valóban folytak a könnyeim. A pincérek hadserege hahotázott, de én befejeztem a szörnyűséget.

Borogattam utána szájamat, megígértem magamnak ilyet nem teszek soha.

Sydneyben, egy indián vendéglőben falatoztunk. Mindenki megrendelte vacsoráját. Amikor rám került a sor, megkérdezte a pincér milyen formában, szeretném a húst, erősen félerősen vagy csak úgy ausztrál módra. Mindenki más megelégedett az „ausztrál módra készülttel.”

De én nem! Erőset kértem.

A szörnyűség csak akkor következett be, amikor megkóstoltam az ételt. Mint hal a parton kapkodtam levegőért. Szemeimből úgy folyt a könny, mint záporosó.

Mert három a magyar igazság, szeretném elmesélni harmadik pórul járásomat is. Thai-földön nyaraltunk. Mert hiszen ez egy bájos nép, akik akkor is mosolyognak, amikor sírni kellene, hiszen az izraeli turista mindig, alkuszik velük. Ausztráliában beleszerettem egy thai levesbe, amit "lakszának" becéznek. Ez a leves kókusz tejből készül, és pici rákok

úszkálnak benne. Ízlés szerint szórják bele a pirospaprikát.

Én sok paprikát kértem.

'Hozzak hozzá rizst?' kérdezte a pincér.

'Köszönöm nem kérek, jó lesz anélkül.' Elmeséltem neki a magyar ősről, akik hegyes paprika nélkül képtelenek voltak reggelizni. Ott volt a nyeregben a kard és nyílon kívül a paprika is. A pincér bólogatott. Valamit mondott a szakácsnak, de ezt én nem értettem.

Istenem, Mindenhatóm! Orromon csapott ki a gőz. Homlokomról folyt a víz. Azt hittem ott halok meg a helyszínen. Szerencsémre a pincérek serege azonnal megjelent rizzsel. Tanácsukra nem ittam vizet rá.

Ettől a pillanattól megígértem magamnak, hogy nem érdekes hol születtem, meg fogom hallgatni a pincérek véleményét.

SÁNDOR JUDIT: Kaland a parton

Sötétedett, mire kiértem a tenger partjára és rácsodálkoztam a sötét vízben futó, zúgó, hömpölygő, fehér tarajos hullámokra. Bármennyiszor látom (kevesebb, mint amennyiszor szeretném), mindig újra csodálatos és fenséges és lélegzet elállítóan gyönyörű, és megható, ahogy minden szépség megható, és könnyeket gyűjt a szemembe és végre sírhatok, az összes bűt, bajt kisírva magamból, mert felbukkant egy ok, ami ráadásul gyönyörű, megkapó, tarajos, fehér, meg zúgó, és ha egy ok ilyen sokrétű, hát szabad, sőt muszáj sírni.

Amúgy elég prózai hely ez a tengerpart - konkrétan a Tel-avivi szállodasor mellett húzódozó partrészeről beszélek - ahova esti, egészségügyi gyaloglásom során vetődtem el, mert mégsem volt hideg. Az enyhén fújó esti szellő cseppet sem borzongat, ellenkezőleg, langyos és kellemes. A szállodasor önmagában nem vonzott, a tenger kedvéért mentem, de a hullámok romantikáján kívül keservesen csalódtam, a tenger aznap este megközelíthetetlen volt. Előre elképzeltem a homok langymelegét a lábam körül, a tenger vizének először hideg, majd „na már meg is szoktam” hőmérsékletű simogatását, a fehéren futó hullámok varázsos moráját ... és mi történt? Minden felé kerítés, lezárás, túrás, építkezés. Hát mentem, mesziről nézve a tengert, amikor egyszer csak megszűnt a kerítés, ott volt a homok, ám egy perem megakadályozta, hogy megközelítsem, mert legalább másfél méter mélyet kellett volna esni a homokig. Egy-két évtizede egy ilyen

perem ... ah semmi volt, nemhogy átugrottam, átrepültem könnyedén, mit egy tornász, de manapság ...! Szembefordultam a tengerrel és váll-nyak-hátgerinc erősítő gyakorlatokat végeztem, és úgy láttam, hogy a tengernek nagyon tetszik, a hullámok zúgtak és szaladgáltak, bárcsak így szaladgálnék és ... zúgnék? (ízlés kérdése)

Amint befejeztem az aznapi penzumot a gyakorlatokból, autólámpák közeledő fénypontjára figyeltem föl, a homokon, a víz mellett. Amint velem egy vonalba ért, láttam, hogy egy elektromos meghajtással futó munka autó, pici, alig van ki a négy kereke. Vajon mit munkálkodnak az estében? Kik lehetnek? Várja-e őket valaki otthon, vagy fiatalok még, és nem bánják a késő esti munkát? Látják-e a habos tetejű hullámok szépségét?

Odamentem volna, hogy mindezt megkérdézzem, de a perem megakadályozta, hogy kíváncsiságomat ily módon ki-elégítsem, és a pici autó továbbcöögött, elvitte a titkot, én is tovább indultam, jobb oldalamon a tengerrel, balról a tel-avivi éjszaka forogtagával. Aztán az éjszaka átfordult rémálomba, mert elértem a Ben Yehuda utcát, és azt hittem pontosan tudom hol vagyok. Tudtam is, és azt is, hogy ezzel pár-

huzamos a Dizengoff, és, hogy oda kell elerem, ezért elindultam egy arra (Ben Yehuda) merőleges utcán, a Dizengoff felé, majd addig mentem rajta, amíg feltűnt egy újabb széles sugár út, amire az volt írva, hogy Ben Yehuda ... és arra gondoltam, hogy nem hiszek a szememnek, de visszaemlékeztem, hogy az utca amin mentem, mintha egy kicsit görbült volna, de arról nem volt szó, hogy U alakú! Ezután csak egészen egyenes vonalú utcákba merészkedtem be, de úgy tűnt, hogy a Dizengoff egyre távolodik és nem mesélem el az összes rémséget, hogy hány hajléktalan embert, hány „furcsát”, mennyi félelmetes árnyéket véltem látni (még kétszer a fehéren izzó tajtékokat a fekete színű tengeren), amíg végre megpillanthattam a Dizengoffot, és azóta tudom, hogy eltévedni érdemes, mert a hazatalálás öröme az érzések egyik legédesebbike.

„Eddig pejoratív jelentése volt ennek a fajta nőiességnek”

Folytatás a 12. oldalról

E. I.: A nők nem azért nevelik fel a gyermekeiket, hogy a háborúba küldjék és elveszíték őket. Nem ők azok, akik öt éves korukban fegyvert adnak a kezébe, hogy azzal játsszon. Inkább a férj vagy a testvér szokta, mert úgy gondolják ez a helyes, tanítani kell a gyereket, hogy „válhat majd férfivá”. Bármerre, ahol jártam, még a Közel-Keleten is, a férfiak voltak azok, akik dominánsan átvették a kislányok nevelését. Soha nem találkoztam olyan anyákkal, akik fellázadhattak volna az ellen, hogy a fiuk katona legyen, és megöljön másokat. Ez különösen az iszlám országokra igaz, ahol a nők tétől talpig lefedve járnak, miközben a férfiak bármit megtehetnek, következmények nélkül. Pedig a Korán sehol nem írja, hogy a gyermekeket gyilkossá kell nevelni és a nők kevesebbek lennének, mint a férfiak. Ellentétben ezzel a Korán azt kéri, hogy legyenek toleránsak a többi vallással szemben például a kereszténységgel és a judaizmussal. A probléma abban rejlik, hogy az idők folyamán eltorzították a szentírás szövegének jelentését. De ez más vallásokra is igaz, például a kereszténységre a keresztsháborúk és inkvizíciók kapcsán. Hiszen

a Bibliában sincs az megírva, hogy katonák legyünk, gyilkosok, és elnyomjuk mások véleményét, például a nőket.

Isten az Egység, nem férfi, és nem nő és nem kisajátítható. Hiszen mikor Ábrahám megkérdezte Istent, hogy mit mondjon róla a népnek, ő csak annyit felelt: „Mondd nekik, hogy vagyok, aki vagyok.” Mindig emlékezni fogok a dél-afrikai Desmond Tutuval készített interjúmra: „Látod Emmanuel, az emberek azt hiszik, hogy harcolni kell Istenért, hogy megvédjék őt! Mintha Istennek, erre szüksége lenne!”

hvg.hu: 100 olyan nővel készített interjút, akik inspirálóak. Mik a különböző nézőpontok?

E. I.: Úgy tűnhet, mintha a filmben a sok mély gondolat összefonódna egy hosszú mondattá, de valójában erős szerkezete és váza van. Néhány történelmi ténnyel kezdődik, ezért meg is kértem különböző tudósokat például Miriam Dextert az UCLA-tól, és Karen Tatet, hogy magyarázzák el, hogyan jutottunk el szerintük a domináns férfi társadalomig. A második részben megpróbáljuk bemutatni, hogy a nők, hogyan idézhetik elő a változást, a patriarchátus váltását matriarchátusra. Itt olyan meghatározó személyiségeket hallhatunk, mint például

Maria Conchita Alonso vagy Barbara Lazaroff. Nem tudom felsorolni az összes elbűvölő és elkötelezett nőt a filmből, de remélem, hogy mindenki, aki megnézi majd, hagyja, hogy megszülethessen benne is az a fajta inspiráció, melyet ezek a történetek sugallhatnak. A harmadik rész a konkrét ötletekről és megoldásokról szól, hogyan tudnánk kezelni a fenn álló környezeti, politikai, gazdasági kihívásokat, melyek most előttünk állnak.

hvg.hu: Milyen volt Sharon Stone-nal együtt dolgozni?

E. I.: Ő a legjobb producer partner, akivel eddig dolgoztam. Lehetne akár primadonna is, aki mindig, mindent jobban tud nálam, de ehhez képest ő teljes szeretettel és támogatással fordult felém, tanácsot adott, hogy kivel érdemes interjút készíteni és szólt, ha néha zavaros volt valami, vagy ha elkanyarodtam a témától. Azért is jó, hogy részese volt ennek a munkának, mert így a film nagyobb figyelmet kaphatott az ő hírneve által, és éppen ezért komolyan is vették, például ennek révén juthattunk el a CNN-hez is.

Schranez Rebeka/hvg.hu

Barátaimhoz, a nemzet önállóságának ünnepére

Amiért ti meghaltatok

Az ember a halottjainak él.
Élő halott vagyok magam is,
Hiszen értetek, kikért érdemes volt élni,
Ti már rég meghaltatok.

Együtt harcoltunk, egy vonalban
Egy célért, egy gondolatért,
Melyért halni is készek voltunk:
A zsidók szabadságáért.

A sorokból sokan elhullottatok,
Sokan lemaradtatok,
De a zászlót, lássátok, a zászlót:
Ő él, Ő lobog.

A hősiesség a tiétek,
S nem a mienk, kik élve maradtunk.
A halál egy szép dolog, ha szabadságot szül,
S ti nem hiába haltatok.

Mert egy szabad hazában
Szabad emberek szabad munkával
Élnek értetek.

De ti éltek! érzem, éltek,
S mind itt vagytok most velem,
Hogy örüljétek, s táncoljatok
A szabadság ünnepén.

Hallom a hangotokat,
A lépteitek zaját.
Oh, milyen szép is élni
S szeretni a hazát.
Aztán eltűntök.
Csak érzem, egyedül vagyok.
Itt hagyatok, hogy vigyem tovább
Amit Ti kiharcoltatok!

Árje Márkus Márkus Károly vagyok. Petach Tikván élek több, mint negyven éve, az országban pedig azóta, amióta az állam fennáll. Fialat Soá-túlélőként érkeztem az országba. Ebből már kiszámolhatják, hogy közel já-

rok a kilencvenhez. A dicsőséges Függetlenségi háborútól a szerencsétlen Jom Kippuri háborúig mindet végigharcoltam.

Huszonhét évvel ezelőtt súlyos baleset ért, azóta tolószékben telnek napjaim. Mégsem adtam fel: sorstársaim számára kidolgoztam egy „Amidon” nevű találmányt, amely ezrek, ha nem tizezrek számára biztosítja a csaknem szabad mozgás, a jobb életminőség lehetőségét.

Az utóbbi években azonban úgy érzem, kicsit egyedül maradtam. Bár jól bírom a héber nyelvet, az Új Keletnek az izraeli „feltámasztása” óta olvasója vagyok.

Időnként segítségre lenne szükségünk (feleségemmel együtt), de akár Petach Tikva városához, akár a Bituách Leumihoz fordulok, süket fülekre találok (utóbbtól havonta összesen 2700 sékel járandóságot kapok).

A német jóvátétel összege 209 Euro.

Gyerekeim a maguk családjával, gondjaival vannak elfoglalva: ritkán látom őket.

Ha az olvasók közül valaki tanácsot tud adni - hálásan megköszönöm.

Márkus Árje-Károly
Petach Tikva, Kiryat Matalon,
rehov Hatsfira 7
Telefon: 03-9218371
Mobil: 050-5957580

IKONIKUS EURÓPAI INTÉZMÉNYEK ARAB KÉZEN

Nem egyszerű hely a Közel-Kelet, akkor sem, ha nem a válságokról, fegyveres konfliktusokról beszélünk. Szegénység és nyomor az egyik végen, világviszonylatban is vagyonnak számító vagyonok a másikon. És ezek tulajdonosai egyre extravagánsabban vásárolnak a globális piacon. A Harrodstól Euro Disney-ig, a Paris Saint Germaintól a Twitterig egyre több minden kerül részben vagy egészben a kezükbe.

Szóval ide megy a dollármilliárdok egy része. Vagy maguk a nagy mogulok vásárolnak tulajdont az európai érdekeltségben részben vagy egészben, vagy pedig az államok. Az utóbbiak közül az Egyesült Arab Emírségek áll az élen. Terjeszkednek az arab befektetők, Európában pedig sokan felhúzzák erre a szemöldöküket. Különösen a franciák, miután Katar állítólag saját vámmentes birodalmát építette ki Párizs szívében, 3 milliárd euróért. erről a botrányról majd máskor, most nézzünk meg néhány ikonikus európai intézményt, arab kézben. A legújabbakat.

1. Disneyland és Al-Waleed Bin Talal

A szaúdi herceg a Közel-Kelet legvagyonosabb embere a Forbes szerint. Ő sietett a Párizs melletti, bajba jutott Disneyland megmentésére. Amit már majdnem be kellett zárni. A herceg 1 milliárd euróval szállt be, és az övé lett a Euro Disney tizede.

2. A londoni Harrods és Katar

A híres londoni luxusáruház (tudják, amelyet a királynőnek is kinyitottak időnként egy éjszakai bevásárlás erejéig) arab kézből vándorol arab kézbe. Korábban az egyiptomi milliárdos, Mohammed al-Fayed tulajdonában állt, aki a néhai Diana hercegnő ugyancsak néhai barátjának, Dodi Fayednek az édesapja. De ő eladta, mégpedig a katar uralkodó egyik pénzügyi alapjának, 2,3 milliárd euróért.

3. A londoni Uborka torony és a Safra csoport

Igaz, Joseph Safra birodalma nemzetközi, és a főhadiszállása Sao Paulo-ban van, de a család gyökerei Aleppóba, Szíriába nyúlnak vissza. Így aztán a Közel-Keleten meglehetősen nagy érdeklődéssel fogadták a hírt, hogy a csoport vásárolta meg a London sziluettjét is meghatározó, uborka alakú tornyot 1,1 milliárd euróért.

4. A Paris Saint Germain és Katar

Katart rendre izgalomba hozza a foci, gondoljunk csak a következő világbajnokság rendezési joga körüli botrányokra és a vébére épített extravagáns stadionokra. A Qatar Sports

Investment 2011-ben lett a párizsi klub többségi tulajdonosa, egy évre rá pedig már egyedüli részvényese. A PSG ezzel Franciaország leggazdagabb klubja lett.

5. A Miramax és Katar

A Miramax 17 évig a Disney-é volt, aztán a filmtársaságot is Katar vásárolta meg. Annak függetlenségével együtt. Olyan film, ami kritikus az iszlámmal szemben, állítólag nem készülhet most a Miramax-nál.

6. A Twitter és bin Talal herceg

A leggazdagabb arab nem csak a Euro Disney-be vásárolta be magát: 300 millió dollárért vett részvényeket a Twitterben is, és az idén már 1 milliárddal részesül a vállalkozásból. Használni viszont nem használja a Twittert.

7. Luxushotelek és arabok

Kevés közös vonása van manapságnak Katarnek és Szaúd-Arábiának. De a luxushotelek szeretetében feltétlenül osztoznak: főként, ha azok tengeren túliak. Jó néhány ilyen intéz-

mény van arab kézben Európában és Amerikában egyaránt. Bin Talal befektetési cége például a párizsi George V. Four Seasonst vagy a New York-i Plazát vette meg, míg Katar Párizsban és Nizzában vásárolta fel az Intercontinentalokat.

8. A Scotland Yard és Abu Dhabi

A legújabb szerzemény a New Scotland Yard. Az 1967-től a londoni rendőrség főhadiszállásul szolgáló épületet Abu Dhabi-i fejlesztők vették meg, 580 millió dollárért. A világ leg híresebb rendőrségének címén luxuslakások épülnek majd, persze Abu Dhabi tulajdonban.

9. Orosz építőipari cég és jordán milliárdos

De elég a hihetetlenül gazdag Öböl-országokból: Jordániának is van Forbes-milliárdosa. Ziad Manasir a 13. leggazdagabb arab, 3 milliárd dolláros vagyonnal. És a róla elnevezett Manasir-csoport után ma már az orosz Stroigasconsulting is az övé.

És mindez csak ízelítő: kalandozhatnánk tovább szinte egész Európában.

Karakai Ildikó/Globoport

Dubajban kel életre Aladdin mesevárosa

A dubaji városi vezetés tavaly áprilisban vetette fel az ötletet: fel kellene építeni Aladdin városát, vagyis építészeti emléket kellene állítani az 1001 éjszaka mesés világának. Azóta zajlott az egyeztetés és most Hussain Nasser Lootah, a municipalitás egyik főhivatalnok a büszkén jelenthette be: jövőre kezdődik Aladdin City építése. Be is mutatta a tervrajzot. Valójában egy hatalmas híd lesz az új város, amelyből három torony épület, egy 34 emeletes és két 25 emeletes emelkedik ki. A tornyok külső díszítése a régi keleti misztikát idézi, kígyó és sárkány figurákkal. A tornyokban szállodák, plázák és szórakoztató központok kapnak helyet. A hídon mozgó járdán lehet majd közlekedni és ehhez a mesés együtteshez csatlakozik még egy 160 ezer személyes lakónegyed is. Hogy mindez mennyibe fog kerülni, arról egyelő-

re nem beszélt a dubaji városi vezető, de azt nyomatékkal leszögezte, hogy a pénzt már előteremtették.

Aladdin City jól illik Dubaj idegenforgalomra épülő városfejlesztési koncepciójába. Csak a tavalyi év első felében 6 millió turista látogatott Dubajba. Rohamosan nő évről évre a vendégek száma. Épp most jelent meg a britek utazásait összegző statisztika és ebből kiderül, hogy az Egyesült Arab Emírségek, vagyis Dubai és Abu Dhabi együtt immár a britek harmadik legkedveltebb turista célpontja a világon, csak a Maldív-szigetek és Thaiföld előzi meg. Jellemző Dubai látogatottságára, hogy a dubaji repülőtér már a világ legforgalmasabb légi kikötője és ezt a büszke címet épp a londoni Heathrow reptérről vette el. (Fotó:AFP)

GR/Globoport

DARVAS ISTVÁN RABBI MAGYARÁZATA

EMOR

„És az a kohén, aki nagyobb testvéreinél, akinek fejére öntötték a kenetolajat és fölavatták, hogy felöltse a ruhákat, haját ne hagyja vadul nőni, és ruháit ne szaggassa meg”. (3Mózes 21:10)

A kohén gádol, azaz a főpap a zsidó közösség kimagasló tagja volt, vagy kellett volna, hogy legyen. Az első főpap, Áron nagyon magasra helyezte a mércét, és a Talmud is komoly elvárásokat támasztott. Joma 18a alatt tanuljuk, hogy a Jom Kippurra készülő főpapnak biztosítottak két bölcslet a Szanhedrin tagjai közül, akik felolvasták neki az Engesztelés napjának rendjéről szóló tórai részeket. Majd ezt mondták: „olvasd te magad ajkaiddal, netán elfelejtetted törvényeit, vagy soha nem is tanultad”.

A Gemará megjegyzése szerint az elfogadható, hogy az év talán legfontosabb napjára készülő kohén gádol esetleg egyes előírásokat elfelejtett, de felmerült a jogosnak látszó kérdés: „kijelölünk olyan embert főpapnak, aki nem tanulta Jom Kippur törvényeit? Hiszen tanultuk a B'rájtában, hogy a „kohén, aki nagyobb testvéreinél”, az legyen nagyobb testvéreinél erőben, kellemben, bölcsességben és gazdagságban”.

Az idézett tórai pászuk másik olvasata szerint „honnan tudjuk, hogy ha nincsen (vagyona), akkor a többi kohén tegye nagygyá, azaz gazdaggá? (A tórai textus úgy is fordítható:) „a kohén, aki testvéreitől nagy”, vagyis társai finansziális támogatása által.

De térjünk vissza a kérdésre, ami leegyszerűsítve annyi: miként válhatott tudatlan emberből főpap? „Ráv Jozsef azt mondta: nincs ellentmondás (a Misna és a B'rájtá között), az utóbbi az első, az előbbi a második Szentély időszakára vonatkozik”. Ebben a periódusban történt Ráv Ászi szerint, hogy Mártá báb Bájtosz egy tárkáv (hetvenkét tojásnyi mennyiség) aranyat hozott Jánáj királynak, míg ki nem nevezte Jehosúa ben Gámlát főpapnak”.

A két időszak eltéréseiről szól Joma traktátusa egy másik helyen (9a): „Rabba bar Chana mondta Rabbi Jochánán nevében: mit jelent a pászuk: „az istenfélelem meghosszabbítja a napokat, de a gonosz évei megrövidülnek” (Mislé 10:27)? „Az istenfélelem meghosszabbítja a napokat” az első Szentélyre vonatkozik, amely négyszáztíz évig működött, és csak tizenennyolc főpap szolgált benne, „a gonosz évei megrövidülnek” pedig a második Szen-

télyre vonatkozik, amely négyszázhusz évig állt, és több, mint háromszáz főpap szolgált abban. Vond le ebből Simon HáCádik negyven, Jochánán főpap nyolcvan, Jismáel ben Pabi tíz, és egyesek azt mondják, hogy Rabbi Elázár ben Chárszom tizenegy évét! Kiszámolható, hogy a többiek nem éltek meg egy évet sem tisztségükben”.

Az talán nem szorul magyarázatra, hogy miért kellett a főpapnak jó megjelenésűnek, bölcsnek és anyagilag függetlennek lenni, hiszen napjainkban is hasonló vezetőkre vágyunk.

Az azonban nem látszik indokoltnak, hogy miért kellett erősnek is lennie. A midrás (Tanhuma Emor 4.) szerint amikor Áron meglegette a léviket (4Mózes 8:21: „és lengette őket Áron lengetéssel az Örökkévaló színe előtt; és engesztelést szerzett értük Áron, hogy megtisztítsa őket”), akkor egy nap alatt huszonkét-ezerszer (!) kellett megtennie ezt.

E művelethez rendkívüli erőre volt szükség, ez könnyen belátható. Mint ahogy az is, hogy manapság, amikor nem főpapok a vezetők, ehhez nem kell feltétlenül ragaszkodnunk, de a többi szempontoz biztosan nem árt.

HALMOS SÁNDOR:

Magyar-zsidó irodalomtörténet^(2.)

Ha egy író zsidónak született, nem függ többé az elhatározásától, hogy zsidó író lesz-e vagy a zsidó lélek és szellemtörténet kifejezője. Bujkáló hallgatásával is és közömbösséggel is jellemző tünete marad a zsidó életnek

Sokszor felvetett kérdés, milyen kritériumok alapján lehet valakit a zsidó irodalomhoz sorolni. Vannak türelmetlenek, akik a legszűkebben vonják meg a kört, s azt vallják, zsidó íróvá csak a héber nyelv használata tehet. De ha nem zsidó író, aki nem héberül ír, akkor nyilván az sem igazi zsidó, aki nem a biblia nyelvén társalog. Nem kell elmondani, hogy mennyire alkalmatlan a nyelv kritériuma a hovatarozásnál, amely nép két évezreddel ezelőtt elfelejtette ősi nemzeti nyelvét, s amely nyelven azóta csak a szakemberek kis körében ismert irodalom született. A nyelv az a tevékenység, amelyben legkevésbé ismerhető fel a zsidó! Egy másik felfogás szerint (Bacher, Patai) egy író csak akkor tartozik a zsidó irodalomhoz, ha mondanivalója a zsidósággal nyílt vonatkozásban áll, s nem tartoznak ide azok, akik opportunizmusból vagy óvatosságból, vagy közömbösségből kerülnek zsidóságuk lelki területeit, mint ahogy legtöbbször tették. Azonban ez sem helyes. Hiszen, ha az volna, egy Molnár, egy Bródy, egy Szomor nem tartoznának a zsidó irodalomhoz, s ha ezt másra is kiterjesztenék, Goethe nem volna német költőnek tekinthető, mert nem politizált, s az a magyar költő, aki

nem írt hazafias dalokat, nem volna magyar poeta. Beöthy Zsolt hirdetett nálunk ilyen nézeteket a magyar irodalomtörténetre vonatkozóan, de ő is csak elméletben, mert tapintata

rákényszerítette, hogy irodalomtörténeti gyakorlatában szeretettel tárgyalja azokat az írókat is, akiknél a nemzeti közösség érdekei sosem nyertek hangot. **Folytatása köv.**

Az I világháború 100 éves évfordulóján mint-ha megfeledkeznénk a régi zsidó hősookról. Én régi irataim között találtam Csikos J. Attila egykori zsidó szakaszvezető versét, mely a feledésbe ment, de ma is megható. Tábori posta223/48

Anyám levele

Levelet kaptam szép magyar Hazából,
Könnyezve néztem minden betűjét.
Anyám írt nekem reszkető kezével
S elküldte benne egész szívét,
Itt-ott a betűk kissé elmosódtak,
Égő szemének könnye hullt oda...
Amíg olvasom szívemet, csókolja
A drága levél minden kis sora....

„Fiam! Életem egyetlen reménye
Jó egészséget kívánok Neked.
Ott-ott messze idegen országban
Legyen mindig az Úristen Veled...
Most amikor a levelet írom.
Anyai szívem érted mond imát,
Kérem az Istent, őrizzen meg téged,
És minden drága magyar katonát.

Vigyázz magadra! Ó de mit is írok?
Fiam! Neked csak egy gondod legyen?
Arra vigyázzál, hogy csorba ne essék,
A dicsőséges magyar fegyveren,
Ahol most is jársz, Apád is ott vérzett
Apád is hős volt, mégis hazatért...
Érzem, hogy Te is visszajössz még egyszer
És hozol haza egy hősi babért....

Fiam! Életem egyetlen reménye,
Legyen mindig az Úristen Veled!
Most még csak annyit: írdál sokszor nekem,
Mert nagyon vágyom ám a leveled!
Szerető szívem minden melegével
Érted aggódva gondolok Reád...
Honvéd fiára tárt karokkal várva
Csókol ezerszer az Édesanyád”

Levelet kaptam szép magyar Hazából,
Boldog ünnepnap köszöntött reám.
Messze-messze egy kedves kicsi házból,
Levelet küldött az Édesanyám!
Itt-ott a betűk kissé elmosódtak,
Drága Anyámnak könnye hullt oda...
kis levélre Anyám könnye mellé,
Némán pergett a könnyem zápora...

Helyes megfejtést küldtek be:

Binder Vera - Ashdod
 Ezri Edith és Pista
 Farkas Ferenc - Netanja
 Friedmann Alice - Hadera
 Friedmann Idus - Kirját Bialik
 Friedmann Richárd - Bat-Jam
 Hár Koháv Lili - Ramat-Gan
 Horovitz Imre - Karmiel
 Kocsis Mária - Jeruzsálem
 Kreisler Gábor - Debrecen
 Navon Sarah és Shmuel - Árád
 Sámi Lajos - Debrecen
 Sárka Olga - HodHasharon

Kérjük megfejtéseiket postán az Új Kelet, 49382 Petah-Tikva, Tsirlson 25. címre küldjék el.
 Telefonon a 052/7265-631-es számon várjuk a megfejtést.
 Email címünk: ujkelet@gmail.com

Múlt heti rejtvényünk helyes megfejtése: A két barátod már hajnalban megmenekült.

Kérdések:

1. Pirké Ávot (Az Atyák Tanításai) a Misna etikai traktátusa. Az év melyik időszakában tanulmányozzák a zsinagógában?
2. Eilat Izrael legdélebben fekvő városa. Hány kilométerre fekszik a népszerű üdülőváros az ország három legnagyobb városától?
3. Melyik nagyhatású képzőművészt nevezik az izraeli plakátművészet atyjának?
4. Keren Hanan görög-izraeli zongoraművésznő, aki négy éve Budapesten él. Kikkel lépett fel a képzőművészként is elismert zenész?
5. Aitutaki a Cook szigetek legszebb és legnyugodtabb része. Mennyi az Aitutaki szigetcsoporthoz tartozó szigetek területének összterülete?
6. Penélope Cruz színésznő április 28-án született Madridban. Mely filmjeivel aratta a legnagyobb sikereket?
7. Ferruccio Lamborghini olasz autógyáros

először katonai kocsikat gyártott majd 1949-től traktorok építésére specializálódott. Milyen luxus autó kialakítása fűződik nevéhez?
 8. Mikortól van szavazati joga a görög nőknek?

	1	UGYAN-OLYAN	ARAB TÖRZSFŐ KÖVET-KEZTÉBEN	SIEMENS, RÖVIDEN A NEON VEGYJELE	BENNE JÁR A KORBAN	A TUDÁS FÁJA							
ÁDEN PÓLGÁRA ÖSSZE-REZZEN													
MILLI-RÖVIDEN PALACK RÉSZE				AZ A SZEMÉLY TŰZÉR-EGYSÉG									
TENGERI EMLÓS BÁTORÍT				FÜSTBEN ALLI PÖTTÖM									
BELGA AUTOJEL EGYETLEN PALÁNTA			BÍRÓSÁGI ELJÁRÁS NŐSTÉNY BARÁNY										
ENERGIA, RÖVIDEN		NEMES-GÁZ MEZŐGAZ-DASÁGI						ISMERT-SÉG TOKIÓI	ZENÉS, ÉNEKES SZÍNPADI MŰ		RÓMAI 500-AS KARUNK RÉSZE		
MESEBELI LÉNY APRÓ ROVAR				CITROM BURKA RUHÁZATI MÁRKA				2 ÚJSÁG					A
LITER, RÖVIDEN ANGOL FÉRFINEV				BÓKEZŐ UDVARLÓ ÉRDEK POSZTÓ									
HURKA-FAJTA DÍSZLIK A NÖVÉNY								CÍMER RÉSZE KRÉM					
YAGY, RÖVIDEN KÉN-DARABI		DISZNÓJL (TÁJSZÓ) KATOLI-KUS PAP		HÍM EB DUNÁNTÚ-LI VÁROS					BABA-BÚCSÚZÁS MÉH-KAPTÁR		ZORRO JELE KORMOS, FÜSTÖS		
GÁRDA TAGJAI A SZÍV ÜREGE			RAJTA, GYERŰNKI KARDOZIK					NINCS TOVÁBB APRÓ ELŐSDI	FAGYOS ÉVSZAK VOLT, RÖVIDEN				
A PARKO-LÓ JELE LÖNÖGÁ-TÓ SZÓ				AZ ELTE KARA A VÉGÉN MEGADÓI					KENYERET ZSÍROZ EGÉSZEN APRÓ		NÉMA TANÚI BELSŐ VONZÁSI		
	F			AZ UDVA-RON LEVŐ LEMONDÓ SZÖCSKA				MÓDO-SÍTOTT ZENEI HANG					?

TANÁR ÚR KÉREM

9. A Levendula ismert kellemes illatáról, de lelki nyugalom növénye is. Milyen tulajdonságainak köszönheti ezt az elismerést?

Válaszok:

1. A Rabbi Joná kommentárjával kiegészülő Misna részeket a Peszách utáni első szombatig egészen a Ros Hásáná előtti szombatig tanulják a zsinagógákban. A szombati Minchá ima után olvasnak fel általában egy vagy két fejezetet.
2. Eilat távolsága Haifától 438, Tel Avivtól 346, Jeruzsálemtől pedig 309 kilométer. Eilat Izrael nemcsak egyik legszebb helye, de Izrael egyetlen helye is, ahol nem számolnak fel forgalmi adót az eladott termékek után, ezért rendkívül népszerű úticél az ország lakossága számára.
3. Dan Reisinger világhírű, magyar születésű izraeli grafikusművészt. Az egész világon ismert rendkívül hatásos, sokszínű plakátjairól, amelyekben a hirosimai atomkatasztrófát, valamint a csernobili és a fukusimai atomerőműben bekövetkezett baleset tragikumára hívja fel a figyelmet. Izraelben az El-Al számára, a Maccabi játékokra, illetve izraeli állami ünnepekre, többek között Jom Hacmautra és Jeruzsálem napra is tervezett plakátokat.
4. Keren Hanan olyan zenekarokkal és karmes-

terekkel lépett fel szolistaként, mint az Izraeli Filharmonikusok és Zubin Mehta vagy a Budapesti Fesztiválzenekar és Fischer Iván.

5. Az új-zélandi fennhatóság alá tartozó szigetcsoporthoz tartozó szigetek felfedezése James Cook nevéhez fűződik, aki 1773-ban szállt partra itt.

6. Penélope Cruz az egyetlen spanyol színésznő, akinek sikerült hosszabb időn keresztül az amerikai filmipar élvonalában maradnia. Cruzt a legjobb női főszereplő kategóriában Pedro Almodóvar Volver c. filmjében nyújtott produkciójáért – az Oscar-díjra és az Arany Glóbusz-díjra is jelölték. Később a Vicky Cristina Barcelonában alakított szerepéért kapta meg a legjobb női mellékszereplőnek járó Oscar-díjat.

7. Ferruccio birtokában volt egy Ferrari gépkocsi, de az többet volt a szerelőknél mint a használatban. Mivel Enzo Ferrari nem méltányolta panaszát, úgy határozott, hogy megteremtí a superkocsit, ami még a Ferrarikat is felülmúlja. Így született a Lamborghini.

8. 1952-től, de a legelső, 1952. november 16-i szavazásból még kizárták a nőket, arra hivatkozva, hogy a Belügyminisztérium még nem regisztrált minden női szavazót.

9. Kevés növény dicsekedhet ilyen mértékű nyugtató és relaxáló hatással, mint a levendula. Olajának alkotóelemei hatásosak hiperaktivitás, álmatlanság, nyugtalanság ellen.

ZÖLDSÉGLEVES VARIÁCIÓK

Balázs Ibi heti receptajánlata

Minestrone leves

Hozzávalók: 2 nagyobb kockára vágott sárgarépa, 1 kockára vágott hagyma, 2 kicsi darabokra vágott zeller szár, 200 g kicsi darabokra vágott fehérrépa, 1 összenyomott fokhagyma gerezd, 500g negyedbe vágott paradicsom, 3 evőkanál paradicsompüré, 1 evőkanál olasz fűszerkeverék, 1l forró zöldséglé, só, bors.

Elkészítés: Az összes hozzávalót egy lábasba tesszük, és addig főzzük, amíg a zöldségek megfőnek. Ízlés szerint sózzuk, borsozzuk.

Egyszerű borsóleves

Hozzávalók: 500g zöldborsó, 1 póréhagyma, 1 vöröshagyma, 1 teáskanál liszt, olaj, 1 leves kocka, só, fehérbors, petrezselyemzöldje.

Elkészítés: A kockára vágott vöröshagymát és póréhagymát megpároljuk. Meghintjük pici liszttel, elkeverjük és felengedjük vízzel. Beletesszük a zöldborsót, a leves kockát majd fűszerezük és készre főzzük.

Alföldi zöldségleves

Hozzávalók: 1 evőkanál rizs, 1 evőkanál finomliszt, 1 liter zöldségleves (lehet kockából is), 1 csokor petrezselyem zöld, 2 db tojássárgája, őrölt fehérbors, só, 0,5 dl étolaj, 1 dl tejföl, 150g burgonya, 100g karalábé, 100g zeller, 150g fehérrépa, 200g sárgarépa, 2 szelet kenyér.

Elkészítés: A zöldségeket megmossuk, megtisztítjuk, kisebb kockákra vagy kari-

kára vágjuk, és az olajon megpirítjuk. Hozzáadjuk a megmosott rizst, meg a finomra aprított petrezselyemzöldjét, sóval, őrölt borsal ízesítjük. Felöntjük a levessel, azután az egészet puhára főzzük. A levest a tejfölből elkevert liszttel és tojássárgájával sűrítjük, pirított kenyér kockákkal tálaljuk.

Tipp: a tejfölből kihagyható, akkor kevés vízzel keverjük el a tojássárgáját.

Egyszerűen finom leves

Hozzávalók: 2 db sárgarépa, 2 db fehérrépa, 1/2 karalábé, 1/2 zeller, 1/2 krumpli, 2 maréknyi borsó, 1 csokor petrezselyem, 2 db leves kocka.

Elkészítés: 2 liter vizet forraljunk fel, tegyük bele a 2 db leves kockát, a petrezselyemzöldet és a megpuccolt, feldarabolt zöldségeket és főzzük, míg puha nem lesz az összes zöldség.

Mediterrán zöldségleves

Hozzávalók: 100g póréhagyma, 200g sárgarépa, 100g cukkini, 50g karalábé, 50g zeller/zellerszár, 100g burgonya, 150g zöldborsó, 1 kanál olaj, 2 gerezd fokhagyma, só, szemes bors, 1 paradicsom, 1 csokor petrezselyem, 4-5 bazsalikomlevél, 100g apró tészta, sajt.

Elkészítés: A zöldségeket megtisztítjuk, egyforma kockákra vágjuk. Az olajat megforrósítjuk, megfonnyasztjuk benne a póréhagymát, majd rátesszük a többi zöldséget, és élénk tűzön, kevergetve 3-4 percig

pirítjuk. (A cukkinit a végén adjuk hozzá). Felöntjük 1,2 liter vízzel, hozzáadjuk a teatojásba zárt fokhagymát és szemes borsot, majd fedő alatt 30 percig főzzük. A tésztát külön főzzük ki. Tálaláskor sajttal megszórjuk.

Borsóleves

Hozzávalók: 500g borsó, 2 kockára vágott sárgarépa, 1 kockára vágott fehérrépa, ételízesítő, 1 csapott evőkanál pirospaprika, 2 evőkanál liszt, olaj.

Elkészítés: Pici olajon a zöldséget és a borsót megdinszteljük, kb. 5 percig lassú lángon. Levesszük a tűzről, hozzáadjuk a pirospaprikát és a lisztet, és csomómentesre keverjük. Vízzel felöntjük, majd visszatevesszük a lángra, időnként megkeverjük. Ételízesítővel ízesítjük. Forrásnál figyelni kell, nehogy kifusson. Ha felforrt, takarékra tesszük és készre főzzük.

Zöldségleves habart tojással

Hozzávalók: 500g borsó, 1 vöröshagyma, 4 burgonya, 1 kiskonzerv paradicsompüré, 1 kiskanál pirospaprika, 3 gerezd fokhagyma, 1 csokor petrezselyemzöld, só, bors, ételízesítő, csipet cukor, 3 tojás.

Elkészítés: Az apróra vágott hagymát megdinszteljük, hozzáadjuk a borsót és a felkockázott burgonyát, majd 4-5 percig pirítjuk. Belekeverjük a paradicsompürét és a pirospaprikát, felengedjük vízzel, majd fűszerezük. A tojásokat felferjük, és amikor a zöldségek megfőttek, belesurgatjuk a levesbe.

FEDDEZD FEL A HÉBER NYELVET!

Van egy érzésünk

Érzés, megérzés, érzelem, meghatottság – mindezekre a fogalmakra a héber nyelv a RÉS – GIMEL – SIN (ר-ג-ש) hármas gyökből alkot szavakat.

A reges (רָגַשׁ) szó érzést, érzetet, érzelmet jelent. Ebből a főnévből képezzük az érezni, érzékelni, héberül löhargis (לְהַרְגִישׁ) főnévi igenevet. A hirgis (הִרְגִישׁ) ige jelentése érezni, éreztetni. Érzem, megérezem – ezt hímnemben úgy mondjuk, hogy áni márgis (אָנִי מְרַגֵּשׁ), nőnemben áni márgisá (אֲנִי מְרַגֵּשָׁה). Az éreztem, megéreztem múltidejű alakja: hirgásti (הִרְגַּשְׁתִּי).

A közérzetre is ezt a szót használjuk: ha valaki, ne adj' Isten, nem érzi jól magát, akkor ezt így adja környezete tudtára: áni lo márgis tov (אֲנִי לֹא מְרַגֵּשׁ טוֹב), nőnemben áni lo márgisá tov (אֲנִי לֹא מְרַגֵּשָׁה טוֹב), vagyis nem érzem

jól magam. Egy kellemes együttlét, jól sikerült kirándulás, buli után viszont megelégedettségünk kifejezésére elmondhatjuk, hogy kitűnően érezttem magam; hirgásti möcuján (הִרְגַּשְׁתִּי מְצוּיָן).

Ennek az igének a visszaható alakja, a hitrágés (הִתְרַגַּשׁ) azt jelenti, hogy felizgul, meghatódik, elérzékenyül. Ha viszont ennek az ellenkezőjéről akarunk tájékoztatni, akkor azt mondjuk: ez nem hat meg engem, héberül áni lo mitrágés (אֲנִי לֹא מִתְרַגָּשׁ), nőnemben áni lo mitrágéseset (אֲנִי לֹא מִתְרַגַּשֶׁת).

A rágis (רָגִישׁ) az érzékeny; hölgyekre értve rögisá (רְגִישָׁה). Ha arra akarunk figyelmeztetni, hogy a téma érzékeny, azt így fejezzük ki: hánoszé rágis (הַנוֹשֵׂא רָגִישׁ). A rögisut (רְגִישוּת) – érzékenység lelki, de testi-szervi értelemben is, például gyógyszerre.

A rogés (רוּגַשׁ) viszont háborgót, izgatottat jelent; a méteres hullámokat verő tengernek is ez a jelzője: jám rogés (יָם רוּגַשׁ).

A nirgás (נִרְגַּשׁ) jelző értelme: felindult, izgatott; ha ez lányokkal, asszonyokkal történik, akkor nirgeset (נִרְגַּשֶׁת).

A hárgásá (הִרְגַּשָׁה) jelentése: érzés, előérzet, megérzés. „Van egy érzésem” – ezt úgy fejezzük ki, hogy jés li hárgásá (יֵשׁ לִי הִרְגַּשָׁה). Az ugyancsak gyakori „Volt egy megérzésem” – megjegyzés héberül úgy hangzik: hájtá li hárgásá (הָיְתָה לִי הִרְגַּשָׁה).

A egyes érzelmeket így fejezzük ki: rögasot moorávím (רְגִישוֹת מְעֻרְבִים).

Halmos László

Héber nyelvtanítás: 052-3260834

izraelihirlevel@gmail.com

MŰSORAJÁNLÓ

Április 30. csütörtök	Május 1. péntek	Május 2. szombat	Május 3. vasárnap	Május 4. hétfő
<p>TV1</p> <p>15:30 Gingi</p> <p>16:00 Kihívások 2014</p> <p>16:15 Álomvilág</p> <p>16:30 Első kiadás</p> <p>16:55 A csillagok fénye</p> <p>17:34 Híradó gyerekeknek</p> <p>18:00 Este hatkor</p> <p>19:00 Rádás</p> <p>19:58 Mabat</p> <p>21:05 Hol élsz te?</p> <p>21:50 Minden ami Pete</p> <p>22:20 Édenkert nőknek</p> <p>23:15 CSI New York</p> <p>TV2</p> <p>06:20 A reggel világa</p> <p>09:00 A nap hívása</p> <p>11:00 Erről beszélünk</p> <p>12:30 Központi játszma</p> <p>13:00 Eicler Jakov</p> <p>13:30 Biztos recept</p> <p>13:45 Dan és Mozli</p> <p>14:15 Állatok</p> <p>14:30 Huszonhárom perc</p> <p>15:00 A nap hívása</p> <p>16:45 Első kiadás</p> <p>17:30 Média</p> <p>18:00 Hatórás vendégünk</p> <p>19:00 Gideon és BenSimon</p> <p>19:58 Hírek</p> <p>21:00 Gyerek mindenáron</p> <p>22:30 80-as évek</p> <p>23:15 Az éjszaka hírei</p> <p>DUNA TV</p> <p>06:50 Hajnali gondolatok</p> <p>06:55 Rondo</p> <p>07:25 Kvartett</p> <p>08:00 Híradó</p> <p>08:20 Charly, majom a családban</p> <p>09:10 Jamie 15 perces kajái</p> <p>09:40 Don Matteo</p> <p>10:45 A szenvedélyek lángjai</p> <p>11:40 Család barát</p> <p>13:00 Híradó</p> <p>13:45 Jamie 15 perces kajái</p> <p>14:15 Kívánságkosár</p> <p>16:10 Lola</p> <p>16:55 Charly, majom a családban</p> <p>17:45 Szerencse híradó</p> <p>18:00 Ridikül</p> <p>19:00 Híradó</p> <p>19:20 Dunasport</p> <p>19:35 Don Matteo</p> <p>20:30 Szívek doktora</p> <p>21:20 Fábry</p> <p>22:40 Munkaügyek</p> <p>23:10 Római helyszínelők</p> <p><i>Egy férfi érkezik a kórházhoz. Utolsó szavaival azt közli, hogy megmérgezték. A boncolás szerint viszont...</i></p>	<p>TV1</p> <p>15:00 Kérdezd a rabbit</p> <p>15:30 9-2-9</p> <p>16:30 Híradó</p> <p>16:57 Pénteken ötkor</p> <p>18:00 Így történt</p> <p>18:30 Szombatfogadás</p> <p>19:00 Egyetek velem</p> <p>19:30 Jönnek a zsidók</p> <p>19:58 Napló</p> <p>21:30 Minden, ami Pete</p> <p>22:00 Air Force</p> <p>TV2</p> <p>06:00 Sэфjáték</p> <p>06:20 A reggel világa</p> <p>10:00 Zárszámadás</p> <p>11:00 Izraeli hullámsáv</p> <p>11:30 Ételek, amelyek történelmet csináltak</p> <p>12:00 Ellenzék</p> <p>12:30 Jadid</p> <p>13:00 Múzsza</p> <p>13:30 Arabnyelvű hírek</p> <p>14:00 Toker, pénteken</p> <p>15:00 Ifjúsági híradó</p> <p>15:30 Biztos recept</p> <p>16:05 Erről beszélünk</p> <p>17:30 Azt mondják itt volt</p> <p>18:00 101-es szoba</p> <p>18:30 A séf ajánlása</p> <p>19:10 Segev konyhájában</p> <p>19:58 Péntek esti stúdió</p> <p>21:30 A nemek csatája</p> <p>22:45 Ünneplés</p> <p>DUNA TV</p> <p>06:50 Hajnali gondolatok</p> <p>07:00 P'amende</p> <p>07:25 Hazajáró</p> <p>08:00 Híradó</p> <p>08:20 Charly, majom a családban</p> <p>09:10 Jamie 15 perces kajái</p> <p>09:40 Don Matteo</p> <p>10:40 A szenvedélyek lángjai</p> <p>11:25 Család barát</p> <p>13:00 Híradó</p> <p>13:45 Jamie 15 perces kajái</p> <p>14:15 Kívánságkosár</p> <p>15:00 Nagy Futam</p> <p>17:10 Térkép</p> <p>18:00 Ridikül</p> <p>19:00 Híradó</p> <p>19:35 Labdarúgás</p> <p>22:00 King</p> <p><i>Szívátültetésre készítenek elő egy szívet. Azonban beültetni már nem tudják, ugyanis szállítás közben eltűnik. Jess a szabadnapján kutat utána.</i></p> <p>22:50 Szeretettel Hollywoodból</p> <p>23:20 Rejtélyes XX. század</p>	<p>TV1</p> <p>07:30 Gyermekműsorok</p> <p>10:00 Gingi</p> <p>10:30 Mélyvízben</p> <p>11:00 Történetmesélők</p> <p>12:00 Mábát seni</p> <p>13:00 A Herzl család</p> <p>14:00 Zenészek</p> <p>14:45 Tesztvezetés</p> <p>15:15 Hatvan perc</p> <p>16:00 Glóbusz</p> <p>17:00 Hírek</p> <p>17:30 Telecinema</p> <p>18:00 A séf segítségével</p> <p>18:55 Szombatfogadás</p> <p>Dov Elbaummal</p> <p>19:25 Megható lelkek</p> <p>19:58 A szombat hírei</p> <p>21:00 Világlátó</p> <p>22:30 Jogállamiság</p> <p>TV2</p> <p>06:20 Sэфjáték</p> <p>06:45 Jogi ügyek</p> <p>07:30 Fiatalok híradója</p> <p>08:00 Segev konyhája</p> <p>09:30 Sэфjáték</p> <p>11:00 Azt mondják itt volt</p> <p>11:30 Lelki beszélgetés</p> <p>12:00 Izrael felfedezése</p> <p>12:30 Gideon és BenSimon</p> <p>13:00 Sэфjáték</p> <p>14:00 Felújítás</p> <p>14:30 Erről beszélünk</p> <p>15:15 Aranyketrec</p> <p>16:00 Minden rendben</p> <p>18:00 Világrend</p> <p>18:45 Sajtópáholy</p> <p>19:58 Híradó</p> <p>21:00 Főnök álcában</p> <p>22:40 Nemek harca</p> <p>23:15 Ünneplés</p> <p>DUNA TV</p> <p>06:50 Hajnali gondolatok</p> <p>07:00 Öt kontinens</p> <p>07:25 Pecatúra</p> <p>08:00 Híradó</p> <p>08:25 Család-barát</p> <p>09:50 Kajak-kenu EB</p> <p>12:30 Csodabogár</p> <p>13:00 Híradó</p> <p>13:45 WTC magazin</p> <p>14:10 Noé barátai</p> <p>14:45 Labdarúgás</p> <p>17:05 Kézilabda mérkőzés</p> <p>19:00 Híradó</p> <p>19:30 Szerencse Szombat</p> <p>20:25 Nero Wolfe rejtélyei</p> <p>22:10 A Quantum csendje</p> <p><i>James Bond folytatja az előző részben megkezdett harcát a titokzatos szervezet ellen, amely megszorolta egykori szerelmét, Vespert. A saját bosszúhadjáratát folytató Camille nyomában van...</i></p>	<p>TV1</p> <p>15:30 Gingi</p> <p>16:00 Zöld</p> <p>16:30 Mélyvízben</p> <p>17:34 Híradó gyerekeknek</p> <p>18:00 Este hatkor</p> <p>19:00 Rádás</p> <p>19:58 Mabat</p> <p>21:00 Kosárlabda</p> <p>23:05 Törvény és rend</p> <p>23:50 Hírek</p> <p>TV2</p> <p>06:25 Szivárványreggel</p> <p>09:05 Mit szóltok hozzá?</p> <p>10:05 A létező legfinomabb</p> <p>10:55 Mindenki szakács akar lenni</p> <p>12:15 A város íze</p> <p>12:45 Együtt, vagy külön</p> <p>13:15 Nyitott vonalak</p> <p>13:45 Dan és Mozli</p> <p>14:15 Állatok</p> <p>14:30 Kíváncsiskodók</p> <p>15:00 Hírek</p> <p>15:45 Közös számla</p> <p>16:45 Első kiadás</p> <p>17:30 Rendet teszünk</p> <p>18:00 Hatórás vendégünk</p> <p>18:50 Sztárok</p> <p>19:58 Hírek</p> <p>21:00 Tények 2015</p> <p>22:10 Párok</p> <p>23:15 Éjszakai emberek</p> <p>23:45 Az éjszaka hírei</p> <p>DUNA TV</p> <p>06:20 Hajnali gondolatok</p> <p>06:25 Vatikáni híradó</p> <p>06:45 Így szól az Úr!</p> <p>06:55 Útmutató</p> <p>07:20 Isten kezében</p> <p>07:45 Engedjétek hozzám</p> <p>08:00 Híradó</p> <p>08:15 Katolikus krónika</p> <p>08:45 Új nemzedék</p> <p>09:10 Evangelikus mag.</p> <p>09:50 Kajak-kenu EB</p> <p>11:45 Mai hitvallások</p> <p>12:10 Önkéntesek</p> <p>12:50 Kajak-kenu EB</p> <p>14:15 WTCC VB</p> <p>16:20 Sport7</p> <p>16:50 Hagyaték</p> <p>17:30 Hazajáró</p> <p>18:00 Gasztroangyal</p> <p>19:00 Híradó</p> <p>19:35 Hogy volt?!</p> <p>20:30 Magyarország, szeretlek!</p> <p>21:40 Egy nyári kaland</p> <p>22:40 Különleges történetek</p> <p><i>Edgar Allan Poe három fantasztikus történetét három nagyszerű filmrendező írja filmvásznonra.</i></p> <p>00:40 DTM Német Futam</p>	<p>TV1</p> <p>15:30 Gingi</p> <p>16:00 Álomvilág</p> <p>16:25 Első kiadás</p> <p>16:53 Tel-avivi fiatalok</p> <p>17:34 Híradó gyerekeknek</p> <p>18:00 Este hatkor</p> <p>19:00 Rádás</p> <p>19:58 Mábát</p> <p>20:45 Labdarúgás</p> <p>23:30 Hírek</p> <p>TV2</p> <p>06:25 Szivárványreggel</p> <p>09:05 Mit szóltok hozzá?</p> <p>10:05 A létező legfinomabb</p> <p>10:55 Hét nap - hét étel</p> <p>12:10 Sütés-főzés</p> <p>12:45 Kneszet</p> <p>13:15 Időn túl</p> <p>13:45 Dan és Mozli</p> <p>14:00 Áldott pillanat</p> <p>14:30 Kíváncsiskodók</p> <p>15:00 Választások</p> <p>15:15 Gil Hovav</p> <p>15:45 Közös számla</p> <p>16:45 Első kiadás</p> <p>17:30 Rendet teszünk</p> <p>18:00 Hatórás vendégünk</p> <p>18:50 Sztárok</p> <p>19:58 Hírek</p> <p>21:00 Kilenc hónap</p> <p>23:15 Éjszakai emberek</p> <p>23:30 Az éjszaka hírei</p> <p>DUNA TV</p> <p>06:50 Hajnali gondolatok</p> <p>07:00 Roma magazin</p> <p>07:30 Domovina</p> <p>08:00 Híradó</p> <p>08:30 Mesélő cégtáblák</p> <p>09:10 Jamie 15 perces kajái</p> <p>09:40 Don Matteo</p> <p>10:35 A szenvedélyek lángjai</p> <p>11:25 Család-barát</p> <p>13:00 Híradó</p> <p>13:45 Jamie 15 perces kajái</p> <p>14:15 Kívánságkosár</p> <p>16:25 Lola</p> <p>17:10 Charly, majom a családban</p> <p>18:00 Ridikül</p> <p>19:00 Híradó</p> <p>19:35 Don Matteo</p> <p>20:35 Brown atya</p> <p>21:30 Kékfény</p> <p>22:25 Babel-</p> <p>Hesnával a világ</p> <p>23:25 Ólomkapu</p> <p><i>A film új dokumentumok alapján Mindszenty József életének azt a szakaszt dolgozza fel, amit a hercegprímás az amerikai követéségen, a Vatikánban és a bécsi Pázmáneumban töltött.</i></p>

Május 5. kedd

TV1
15:30 Gingi
16:00 Állatmentés
16:25 Híradó gyerekeknek
16:53 Tel-avivi fiatalok
17:34 Kosárlabda döntő
19:30 Rádás
19:58 Mábát
21:00 A Herzelek
22:00 Politika
23:00 Rövidtávon
23:35 Hírek

TV2
06:25 Szivárványreggel
10:03 A létező legfinomabb
10:55 Hét nap, hét étel
12:45 Tengeralattjáró
13:15 Harmadik olvasat
13:45 Dan és Mozli
15:45 Közös számla
16:45 Első kiadás
17:30 Rendet teszünk
18:00 Hatóság vendégünk
18:50 Sztárok
21:00 Ototo
22:00 Fordított
22:55 Éjszakai emberek
23:35 Az éjszaka hírei

DUNA TV
06:50 Hajnali gondolatok
07:00 Srpski Ekran
07:30 Unser Bildschirm
08:00 Híradó
08:25 Charly, a majom
09:10 Jamie 15 perces kajái
09:40 Don Matteo
10:45 A szenvedélyek lángjai
11:35 Család-barát
13:00 Híradó
13:45 Jamie 15 perces kajái
14:15 Kívánságkosár
16:25 Lola
17:10 Charly, majom a családban
18:00 Ridikül
19:00 Híradó
19:35 Don Matteo
20:35 Rex felügyelő
21:25 Önök kérték
22:25 Becéző szavak
23:45 MűpArt

Május 6. szerda

TV1
15:30 Kellemes ünnepet
16:00 Engem nézzetek
16:30 Híradó gyerekeknek
17:34 Híradó gyerekeknek
18:00 Este hatkor
19:00 Rádás
19:58 Mábát
21:00 Kosárlabda
23:00 Éles kép
23:30 Hírek

TV2
06:20 A reggel világa
09:00 A nap hívása
11:00 Erről beszélünk
12:30 Közvélemény
13:00 A politika világa
13:30 Biztos recept
14:30 Kíváncsiskodók
15:00 A nap hívása
16:45 Első kiadás
17:30 Rendet teszünk
18:00 Hatóság vendégünk
19:00 Kidon és Ben Szimon
19:58 Híradó
21:15 Mentővonat
22:10 Az ellenség

DUNA TV
06:50 Hajnali gondolatok
07:00 Horvát krónika
07:30 Ecranul Nostru
08:00 Híradó
08:20 Charly, majom a családban
09:10 Jamie 15 perces kajái
09:40 Don Matteo
10:40 A szenvedélyek lángjai
11:30 Család-barát
13:00 Híradó
13:45 Jamie 15 perces kajái
14:15 Kívánságkosár
16:25 Lola
17:10 Charly, majom a családban
18:00 Ridikül
19:00 Híradó
19:35 Don Matteo
20:40 Párizsi helyszínelők
21:25 Szabadság tér 1989
22:25 Fapad
22:55 Gran Hotel
23:35 Aranymetszés
00:35 Orson Welles 100 A gonosz érintése

Csizmár Edina több mint tíz éve dolgozik a közmédiában. A nevéhez fűződik többek között a Balatoni Nyár magazinműsor profiljának kidolgozása és elindítása. Az MTVA felelős szerkesztőjéhez jelenleg az Őt kontinens című műsor és a kiemelt projektek tartoznak.

Az Ólomkapu – Mindszenty József élete és tevékenysége új dokumentumok tükrében című olasz-magyar dokumentumfilm azért keltette fel a kíváncsiságomat, mert az új kutatások nyomán felszínre került információk az adott korról kialakított képünket is gazdagítják. A hercegprímás történelmi alakja a mai kor emberének is például szolgálhat (hétfő, Duna 23.25).
Évekig készítettem a Főtér adását. Az ismeretterjesztő műsorhoz hasonló szellemben és tematikával készül a Szerelmes földrajz is. Érdekes tudnunk, hogy az egyes városokhoz, vidékekhez milyen múltbéli és jelenlegi események, történetek kötődnek, s különösen eredeti, ha ezeket a szellemi kincseket egy ott élő, - a saját szemszögéből - osztja meg velünk (kedd, Duna 4.15).

Dr. Csizmár Edina
Orson Welles

Heti csillagjósolás

Kos (03.21.-04.20.)

A Nap a Bika jegyében áll, a szerelem planétája, a Vénusz pedig az ön számára kedvezően helyezkedik el. A legszerencsésebbek közé tartozik, mert a kapcsolataiban minden rendben lesz, és ezen a héten csak az érzelmekkel kell foglalkoznia.

Bika (04.21.-05.21.)

Valószínűleg már észrevette, hogy több az energiája, mint máskor. Ezt az okozza, hogy a Nap, a Mars és a Merkúr is a Bika jegyében látható. Ezek a bolygók szuper hetet biztosítanak az ön számára.

Ikrek (05.22.-06.21.)

A Jupiter és a Hold az Oroszlán jegyéből vigyáznak önre. Vidáman belevághat bármibe, mert bárhol is bukkan fel, kedvező fogadtatásra talál. Minél többet várnak el öntől mások, ma annál jobban fogja érezni magát.

Rák (06.22.-07.22.)

A Mars segít önnek a problémák megoldásában. A Merkúr is megmutatja a könnyebb utakat, amelyek a hasznára válnak. Szombattól azonban akadályokkal és nehézségekkel kell számolnia.

Oroszlán (07.23.-08.22.)

A Nap a Bika jegyében áll, és a Vénusz is kedvező hatást gyakorol az Oroszlán jegy szülőtteire. Mind hivatásában, mind magántermesztetű kapcsolataiban jó lapokat kapott erre a hétre.

Szűz (08.23.-09.22.)

A Mars a Bika jegyében jár, ez kedvező a Szűz jegy szülőttei számára. Sok mindent szeretne elérni, és keményen dolgozik is azért, hogy ez sikerüljön, most sikeresebb lesz, mint az elmúlt évben bármikor.

Mérleg (09.23.-10. 22.)

A Vénusz az Ikrek jegyében áll: most minden rendben lesz a mindennapjaiban és a kapcsolatai terén is. Használja ki a vidám napokat arra, hogy erőt gyűjt és felkészül a hét végén érkező kritikusabb időszakra.

Skorpió (10.23.-11. 21.)

A Mars és a Merkúr szemben állnak a Skorpió jegyével: erős és intelligens „testőrséget” biztosítanak az ön rendelkezésére, de szombattól kezdődően a Mars már rosszabb pozícióba kerül, és ennek kimondottan kellemetlen következményei lehetnek.

Nyilas (11.22.-12.20.)

A Vénusz szemben áll az ön jegyével, és kimondottan jó napokat biztosít önnek péntekig. Szombattól próbáljon meg visszavonulni egy kicsit a külvilágtól, akkor minden rendben fog menni.

Bak (12.21.-01.19.)

A Bika jegyében álló Mars életerővel látja el önt, de az is megtörténhet, hogy kicsit önzővé teszi. A Merkúr is itt tartózkodik, így egy erős, sikeres hétnek nézhet elébe. A hétvégére ne tervezzen sokat, jobb ha pihenéssel, semmittevéssel tölti az időt.

Vízöntő (01.20.-02.18.)

A Vénusz az Ikrek jegyében áll: ez a hét nem alakulhat rosszul! A Hold is tartogat néhány meglepetést az ön számára, legyen nyitott az újdonságokra és az új ismeretségekre.

Halak (02.19.-03.20.)

A Mars és a Merkúr jó időszakot biztosítanak az ön számára, most a környezete is megértőbben viszonyul önhöz a szokásosnál. A hét vége kissé nyugtalannak látszik. Meditáljon többet, és próbálja meg megteremteni maga körül a béke szigetét.

A TELEVÍZIÓK MŰSORSZERKESZTŐSÉGEI FENNTARTJÁK A JOGOT, HOGY ELŐZETES BEJELENTÉS NÉLKÜL VÁLTOZTASSANAK MŰSORRENDJÜNKÖN!
A **Kol Jisráel** magyar adását élőben, izraeli idő szerint 21 óra 45 perctől 22 óráig sugározzák a héber nyelvű „Reka” adón, a legjobb minőségben. Meghallgatható a rádiókészülékek ultrarövidhullámú (FM) sávjában, az alábbi frekvenciákon:
Észak- és Középső-Galilea - FM 88.5, Észak-Izrael és Cfát környéke - FM 94.4, Haifa peremvidéke - FM 88.8, Haifa belvárosa - FM 93.7, Haifától délre - FM 101.3, Netanja és a Jordán völgye - FM 104.8, Tel-Aviv és körzete - FM 101.3, Jeruzsálem - FM 101.3, Beér-Seva - FM 107.3.
Az adás interneten is követhető: a <http://www.intkolisrael.com> címen. A kábeltelevíziós hálózatokon is meghallgatható: HOT 312-es csatorna, YES 748-as csatorna.

GYERTYAGYÚJTÁS

2015. május 1.
5775. i. j. 12.

Gyertyagyújtás:

Jeruzsálem 18:43
Tel-Aviv 18:59
Haifa 18:51
Beer Sheva 19:00

A szombat kimenete:

2015. május 2.
5775. i. j. 13.

Jeruzsálem 19:59
Tel-Aviv 20:01
Haifa 20:02
Beer Sheva 20:00

EMOR

VALUTAÁRFOLYAMOK

USA dollár 3,9310 sekel
Euro 4,2597 sekel
Angol font 5,9463 sekel
Svájci frank 4,1116 sekel

ÚJ KELET FÜGGETLEN HETILAP

Főszerkesztő:

Erős-Hajdu Szilvia

Felelős kiadó:

Chaia és Georg Edri

Eheti számunk szerzői:

Avi ben Giora
Balázs Ibi
Breuer Péter
Halmos László
Halmos Sándor
dr. Kende György
Krasznai Éva
Nagy Timea
Peer Gideon
Róna Éva
Sándor Judit
Schnapp Lea
Singer Arje
Surányi J. András
Tarr Miriam

Tördelés:

Sly Design

A szerkesztőség címe:

49450 Petah Tikva
Tsirlson 25.

Tel: 052/7265-631

e-mail: ujkelet@gmail.com

Hirdetés és előfizetés:

050/534-5041

Nyomda:

Hádfusz Hechadás Ltd.
A szerkesztőség nem felel
a hirdetések tartalmáért.
Kéziratokat nem őrzünk
meg és nem küldünk vissza.

IZRAELI-MAGYAR AGRÁRTUDOMÁNYOS KONFERENCIA A NEGEVBEN

Az Izraeli Magyar Nagykövetség szervezésében, a Ben Gurion Egyetemen Dr. Nagy Andor, Magyarország izraeli nagykövete köszöntötte a magyar és az izraeli kutatókat, majd a Ben Gurion Egyetem rektora, prof Dr. Zvi Hacohen, magyar származású kutató nyitotta meg ünnepélyesen azt a két napos munkakonferenciát, amelyen a két ország szárazságtűréssel, öntözésfejlesztéssel és édesvízi haltenyészéssel foglalkozó kutatói értekeznek. Balázs Ervin akadémikus kiemelte, hogy a közös projektben óriási lökést adott, hogy az Izraeli Magyar Nagykövetség tudományos és technikai attaséja, Dr. Azbej Trisztán szervezésében elindult egy közös munka, hiszen a szakemberek ilyen közvetlen konferencián eddig még nem vettek részt.

Dr. Nagy Andor, Magyarország izraeli nagykövete kiemelte, hogy a két ország kapcsolata különösen jó, hiszen nagyon sok szállal kötődik Izrael Magyarországhoz. Ez a kapcsolat lehet az alapja annak, hogy a kutatók közösen gondolkozzanak és a külön-külön elért eredményeket kö-

amell, hogy stabilizálja a termésszintet, fokozza a hozamokat is.

A Ben Gurion Egyetem rektora, prof Dr. Zvi HaCohen leszögezte, hogy nagyon bízik benne, hogy ennek a munkaértekezletnek hamarosan folytatása lesz és Magyarországon találkoznak következő alkalommal az izraeli kutatók és magyarországi vendégek. A jövő az öntözés, a szárazságtűrés és más területek kutatásáé. Meg kell érteni, hogy mi alapján működnek a növényeink, hogyan és milyen folyamatok zajlanak sejtszinten. Természetesen a labormunka mellett szükség van szántóföldre is. Ebben a munkában megkezdttük most az első lépést. A két ország tudományos mezőgazdasági kutatói találkoztak és most itt személyesen is megismerkedhetnek. Ez egy jó kezdet s nem felejtette el a nagyváradi és szamosújvári kötődésű rektor megemlíteni Reviczki Imre ezredes nevét, akiről Haifában utcát is neveztek el, s aki megmentette édesapja életét a második világháborúban. Jó tanácskozást kívánt a résztvevőknek.

Az izraeli befektetők a technológia, az

prof dr. Zvi Hacohen és dr. Nagy Andor

zösen felhasználva új, és a jövőben a termelésbe adaptálható, az eredményeket a gyakorlat számára felhasználható tudássá alakítsák. Ám nagyon fontos cél az is, hogy az élkutatással párhuzamosan a gyakorlati felhasználásra is energiákat fordítsanak és azonnal, gyorsan felhasználható tudást adjon a kutatás a gyakorlat számára. Erre Izraelben igen nagy energiákat fordítanak. Több témában több problémával már találkoztak az izraeli kutatók, amelyekkel még most szembesül a magyar termelés. Magyarország elkötelezett abban, hogy a szélsőséges időjárás miatt jelentkező termelési nehézségekre választ találjon. Izrael élen jár a vízhatékony technológiák felhasználásában, hazánkban óriási lehetőségek rejlenek ennek a területnek a fejlesztésében. Magyarországon ma már ingyen lehet a vízhez nyúlni, így szükség van fejlett, de víztakarékos és hatékony öntözésre. Ez

öntözés eszközein túl hosszú távon gondolkodnak Magyarországgal kapcsolatban, hiszen a két ország kapcsolata kiváló. Piacaik bővítésében Magyarországot látják partnerként. A termelés mellett azonban nagyon fontos az, hogy ne csak technológiát importáljunk, ezért a kutatásfejlesztésnek folyamatosan meg kell előznie a termelésben elért eredményeket. A fejlődést ekkor tudjuk fenntarthatóvá tenni - mondta Dr. Nagy Andor Magyarország izraeli nagykövete.

Dr. Azbej Tristan, az Izraeli Magyar Nagykövetség tudományos és technológiai attaséja elmondta, hogy az izraeli kutatók aktívan vesznek részt az Európai Unió Horizont 2020 kutatás-fejlesztési keretprogramjában, s ebben partnerként tekintenek magyarországi kollegáikra.

Szilágyi Bay Péter
Ben Gurion Egyetem
promenad.hu

ITTHON NEVELT TERRORISTÁINK

Hétről hétre szomorúan tapasztaljuk, hogy a köztünk élő palesztinok hajlandóak részt venni különböző terrorcselekményekben, de eddig drúzokról csak az Izrael védő oldalon szóltak a hírek. Legutóbb éppen a Jeruzsálemben halt meg egy drúz rendőr, aki tűzharcba keveredett a gyilkosokkal. Azért is érte sokkhatásként az izraeli társadalmat, hogy a hételeji Golán-fennsíkon meghíúsított robbantásos merénylet négy résztvevője közül kettő izraeli drúz volt. A Golán izraeli oldalán, Majdal Shamszban, nevelkedett Tair és Nazih Mahmoud, átköltözött a határ szír oldalára és csatlakozott a Hezbollah-hoz. Miután a hétvégén a Cahal felszámolta őket, halálhírukre izraeli drúz családtagjaik gyászszertartást rendeztek és hősként, mártírként emlékeztek rájuk.

Szerencsére a drúzok többsége nem ért egyet a családdal, Dolan Abu Saleh, a település vezetője elítélte a gyászszertartást és abszurdnak nevezte a család viselkedését. Mint mondta, miközben a Cahal erői azon munkálkodnak megvédjék a Golán-fennsíkot és az itt élőket, egyesek abba a kútba köpnek, amiből isznak. Hétfőn Sheikh Muwaffak Tarif vallási vezető is sietett nyilatkozatot tenni, miszerint ezek a drúzok nem képviselik a helyi drúz közösséget, amely egyáltalán nem támogatja a terrorizmust. Szeretnék hinni neki, és abban reménykedem, hogy egyszer palesztin oldalról is lesz majd egy ilyen vezető, aki komolyan is gondolja, hogy elítéli a terrorizmust. Addig persze még sok a tennivaló, mindkét oldalon.

Erős-Hajdu Szilvia

Ha bármely városban nem talál Új Keletet, hívja a BÁR céget, ahol megmondják, **HOL KAPHATÓ AZ ÚJSÁG**
Telefon: 03-607-0707